

2. Myslete při zacházení se zbytky sv.

Nedotýkejte se zbytků fosforu holými rukama! Svrchní oděv a obuv stále prohlížejte, až nebudou obsahovat fosforu, a po důkladném navlhčení seškrabáním!

Při výskytu fosforových výparů (zápal
plynovou masku!

? Po svržení fosforových látek k záhnána /zvířata s pastvin a pod. a nebu pajedlům a břehům.

K 5.— 40 vyobrazení a foto-
Utkvělé částečky fosforu buďtež se zvířet
kartáčem, škrabákem na kopyta). Popálení
podle pokynu »První pomoc držitele zvířat po něm. Informace pro poško-
protileteckou ochranu u zvířat 39).

Zvířata odveďte teprve po pečlivém očištění III. vydání rozebráno.
vzájemného olizování) nebo do stájí a později novější zkušenosti a rady
otrava fosforem se objevuje většinou teprve dnech. Po prvním příznaku onemocnění (od
zřídka k náhlému zhroucení zvířat. Proto je rhá zápalné pušny. Cena
otravou fosforem rychle zabíti. Ošetřování dá

4. Pastviny, výtoky vod, napajedla, salaše, ohytřeba pečlivě očistiti podle bližšího návodu místní pokyny pro venkovské Ve stájích nutno také pečlivě odstraniti zbytky ojovat proti leteckým nách, střechách, jakož i v trhlinách a nerovných plochou, kartáčem, škrabadlem). o řádné ochraně

Zbytky svržených látek a zvířata, části zvířat, potraviny a náletu. Cena nemohou být zužitkovány, se nesmějí vházovati nebo přivjetých nebo tekoucích vod, močůvkových jař a pod., nýbrž podle bližšího návodu místního policejního správce neškodně o. Opětné vyhánění na pastvu a pod. a opětné používání stájí, na a pod. jen se svolením místního policejního správce.

5. Pícniny nebo polní plodiny všech druhů v okruhu 70 m od místa padu lze sklízeti nebo zužitkovati jen podle bližšího návodu místicka policejního správce. Pozor při sklizni rákosí a pod. na stojatých vodách.

Neškodné odstranění uhynulých zvířat a další zužitkování poražených zvířat budiž provedeno až po prohlídce úředním zvěrolékařem (vládní veterinárním radou) nebo jeho úředním zástupcem.

6. Po odehnání zvířat s pastvin a po vyklizení stájí jest třeba zajistit umístění (náhradní stáje, shromaždiště dobytka) a potřebu krmiva pro padně za součinnosti rolnictva.

teckých příruček

KNJHOVNA PROTILETECKÝCH PŘÍRUČEK SEŠIT 4

Protiletectá ochrana na venkově

Potíráni požáru protileteckou ochranou na venkově

Napsali

vrchní vládní stavební rada Dipl. Ing. E. Schmitt

a stavitele Hans Jaenke

Vydalo presidium Říšského svazu protiletecké ochrany 1944
Vyšlo v nakladatelství Oskar Kuhn & Co., Praha II, Hybernská 30

1945

Vytiskla Novina, Praha

Cena K 5—

OBSAH:

1. Nepřátelské letecké zápalné prostředky	3
2. Zneškodňování tyčkových zápalných pum a potírání vznikajících požárů:	
a) ve venkovských budovách obytných	5
b) v budovách s uloženým senem nebo slámostí	7
3. Zneškodňování fosforových zápalných pum 14 kg (pum se zápalnou tekutinou):	
a) ve venkovských obytných domech a jiných budovách bez látek lehko hořlavých	12
b) ve skladištích sena a slámy	14
c) v blízkosti lehko hořlavých budov	14
4. Zneškodňování plamenometrných pum (13 kg) v hospodářských budovách a na volném prostranství	16
5. Vznikající požáry ve skladištích obilí, skladištích mouky, zásobách olejnatých semen, olejnin a podobně	17
6. Svrhování zápalných prostředků za žní	17
7. Potírání větších požárů v selských usedlostech a ve vesnicích	22
8. Předběžná protipožární ochrana usnadňuje hašení požárů	28
9. Pokyny pro držitele zvířat	33
10. První pomoc držitele zvířat po leteckých útocích	36
11. Pokyny pro držitele zvířat o účincích fosforových látek k založení požárů na zvířata, potraviny a krmivo	37

Všechna práva vyhrazena!

Zkušenosti letecké války ukázaly, že nepřátelská letecká zbraň vedle útoků na města vyhledává svoje cíle ve vznikající míře na venkově. Za velikých leteckých útoků na města směřoval boj obyvatelstva především proti ohni, vzniklému hromadným svrhováním zápalných pum. Zesílením leteckých útoků na venkov je i venkovskému obyvatelstvu v daleko větší míře než dosud vnucen boj proti požáru. Přitom je nutno uvážiti, že venkovské kraje jsou všeobecně zvláště citlivé k požáru. Požární citlivost vyplývá ze zvláštních poměrů zemědělství, z venkovského způsobu stavby, ze stavebních látek na venkově ponejvice užívaných a z uložení velkých množství lehce hořlavých látek. Požáry na venkově vyžadují často odlišného způsobu potírání a obrany než v městě. Aby byl venkov uchráněn před požárními škodami většího rozsahu, je nutné, aby se venkovské obyvatelstvo ještě více než dosud obeznámilo s bojem proti ohni a aby vykonalo všechny k tomu nutné protipožární a protiletecky technické přípravy.

Nepřátelské letecké zápalné prostředky.

V dosavadním průběhu války nepřátelská letecká zbraň zhotovila a zasadila celou řadu rozličných leteckých zápalných prostředků. Z dosavadních nepřátelských leteckých zápalných prostředků, pokud mají význam i pro oblasti venkovské nebo jichž se může poznovu použít, jsou nejdůležitější:

britské a americké elektronothermitové tyčkové zápalné pumy, vážící 1,7 kg,
britské fosforové zápalné pumy, vážící 14 kg,
britské plamenometrné pumy, vážící 13 kg,
britské a americké zápalné pumy s tekutou náplní, vážící 113 kg a 50 kg,
britské zápalné destičky, zápalné láhve a zápalné vaky.

Elektronothermitové tyčkové zápalné pumy, vážící 1,7 kg.

Sestříhaný plášť z elektronu je naplněn thermitem, na špičce má ocelovou hlavici a na konci nárazový zapalovač s dutým plechovým řídítkem. Při dopadu zapálí zapalovač thermitovou náplň, a tím také elektronový plášť. Bílé žhavý a částečně sršící elektron se za hoření rozteče v škvárovou placku. Část tyčkových zápalných pum má v ocelové hlavici malou třaskavou nálož, a ta asi po třech až pěti minutách vybuchne.

Velikou opatrnost je nutno zachovávat při pumách nevybuchlých, neboť při zvláštním druhu zapalovače může stačit již i neúmyslné spadnutí nevybuchlé zápalné pumy s výše stolu, aby se zápalná puma ještě dočasně vznítila a třebas i vybuchla.

Fosforové zápalné pumy, vážící 14 kg.

Oblý, 3,5 mm silný ocelový plášť je naplněn 3 až 4 litry zápalné hmoty, skládající se v podstatě z benzolu a z botnající umělé látky. V hlavici pumy je pevně zalito asi 500 až 600 g fosforu. Puma má vpředu hlavicový zapalovač a na konci plechové řídítko.

Ve spojení s hlavicovým nebo nárazovým zapalovačem je uvnitř pumového tělesa hnací nálož, jež po vznícení roztrhne plášť pumy a rozstříkne hořící zápalnou hmotu s fosforem. Vždy znova připomínané »fosforové plechovky« se užívalo před touto fosforovou zápalnou pumou, nebyla však od poloviny r. 1942 více shazována.

Plamenometná puma, vážící 13 kg.

Plášť této pumy se podobá ocelovému pláště fosforové zápalné pumy, vážící 14 kg. Zapalovač na zádi je týž jako u tyčkové zápalné pumy, padák slouží jako řídítka. Celková délka pumy je 52 cm, průměr 14,8 cm, váha 13 kg. Ve zvláštní shazovací nádrži je složeno 14 pum, a ty se spouštějí v určité výši nad cílem.

Obsah pumy je asi 4 l přírodního benzínu. Thermitová náplň je v prostředním sloupu pumy. Po dopadu začne thermit hořet. Asi po 45 vteřinách hoření thermitu vyrazi tlak par benzínu, hořící žíhavým plamenem z trysky (dýzy) na zádi pumy. Vznikne žíhavý plamen jako u letovací lampy, avšak 3 až 5 m dlouhý.

Zápalné pumy s tekutou náplní, vážící 113 kg a 50 kg.

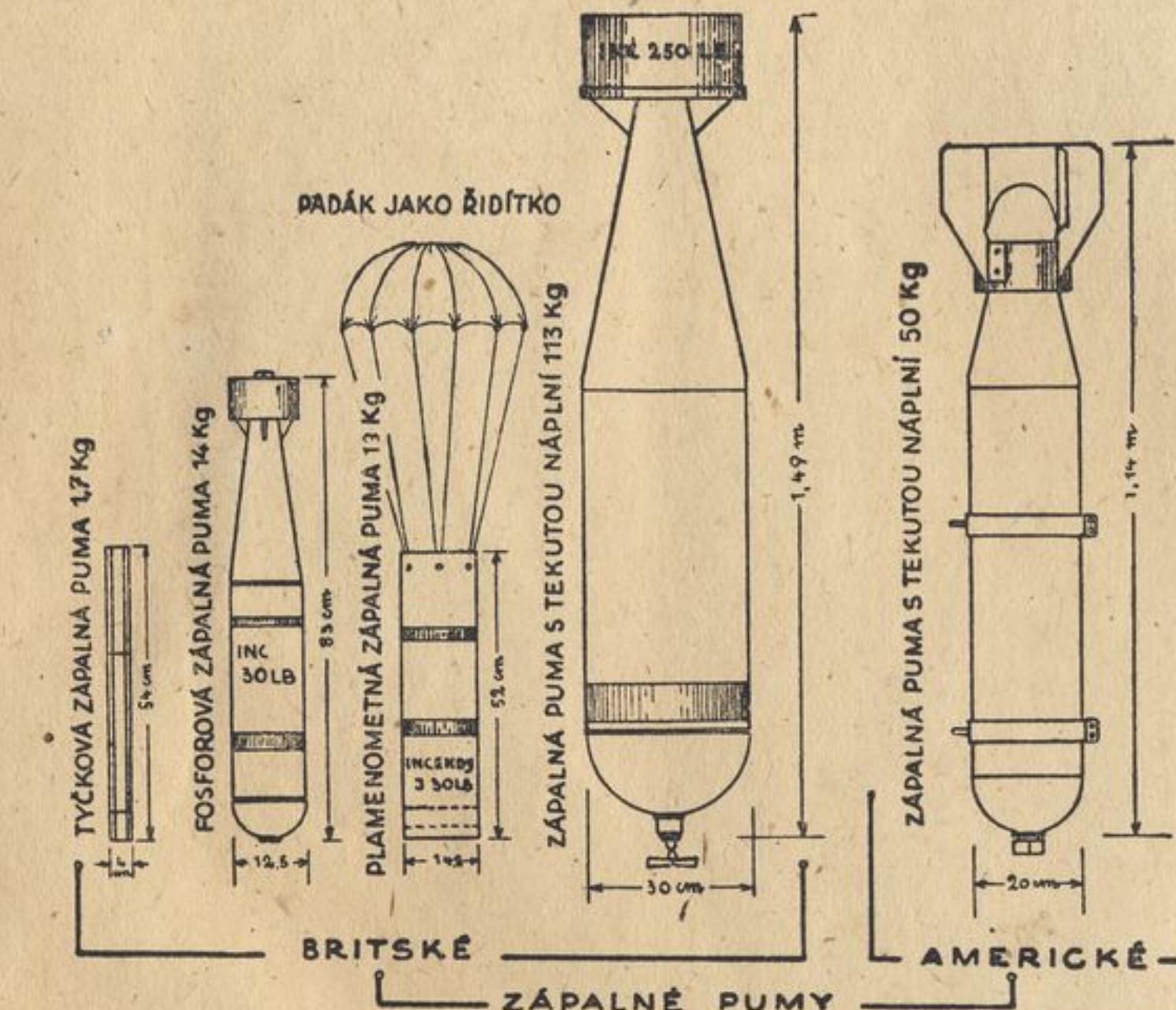
Britská zápalná puma s tekutou náplní, vážící 113 kg, a americká zápalná puma s tekutou náplní, vážící 50 kg, jsou naplněny podobnou zápalnou hmotou jako fosforová zápalná puma 14 kg, s tím rozdílem, že neobsahuje fosfor. Sestavení a účinek je týž jako u fosforové zápalné pumy 14 kg. Proti dávno známé britské zápalné pumě s tekutou náplní 113 kg má plášť novější americké zápalné pumy s tekutou náplní 50 kg tenké stěny

Zápalné destičky, zápalné láhve, zápalné vaky.

Na celuloidu nebo na proužcích gumy jsou upevněny malé kotoučky fosforu mezi proužky vlhké látky. Fosfor se na vzduchu sám vznítí a zapálí zápalnou destičku.

V zápalné láhvi — láhev od sodovky — je tekutá směs benzolu, kaučuku, fosforu a síry. Při dopadu se skleněná láhev roztríší a obsah se na vzduchu sám vznítí.

Zápalné vaky se skládají ze dvou hadicovitých nádrží z parafinované pytloviny a jsou naplněny dřevitou vlnou napuštěnou parafinem. Elektrický dotykový zapalovač vznítí při dopadu nebo nárazu zápalný vak. Zápalné prostředky, jichž se používá při leteckých útocích na venkov, mají velmi rozličný zápalný účinek. Tyčkové zápalné pumy, fosforové zápalné pumy, plamenometná zápalná puma a zápalné pumy s tekutou náplní se hodí především k zapálení selských usedlostí, statků a vesnic (srovnej obraz č. 1), kdežto malých zápalných prostředků, jako zápalných destiček, zápalných láhví a zápalných vaku, se pro jejich malou průraznost a zápalnost používá ve větším množství ke zničení obilních ploch, stohů sena nebo slámy, lesních kultur a pod. (srovnej obraz č. 2). Vedle těchto známých leteckých zápalných prostředků může nepřítel možná použít i prostředků novodobých, ale ty se sotva budou v svých zápalných úincích podstatně lišit od dosavadních. Buď jak buď, je povinností celého národa, zejména venkovského obyvatelstva, bránit se všemi silami proti těmto zápalným prostředkům.

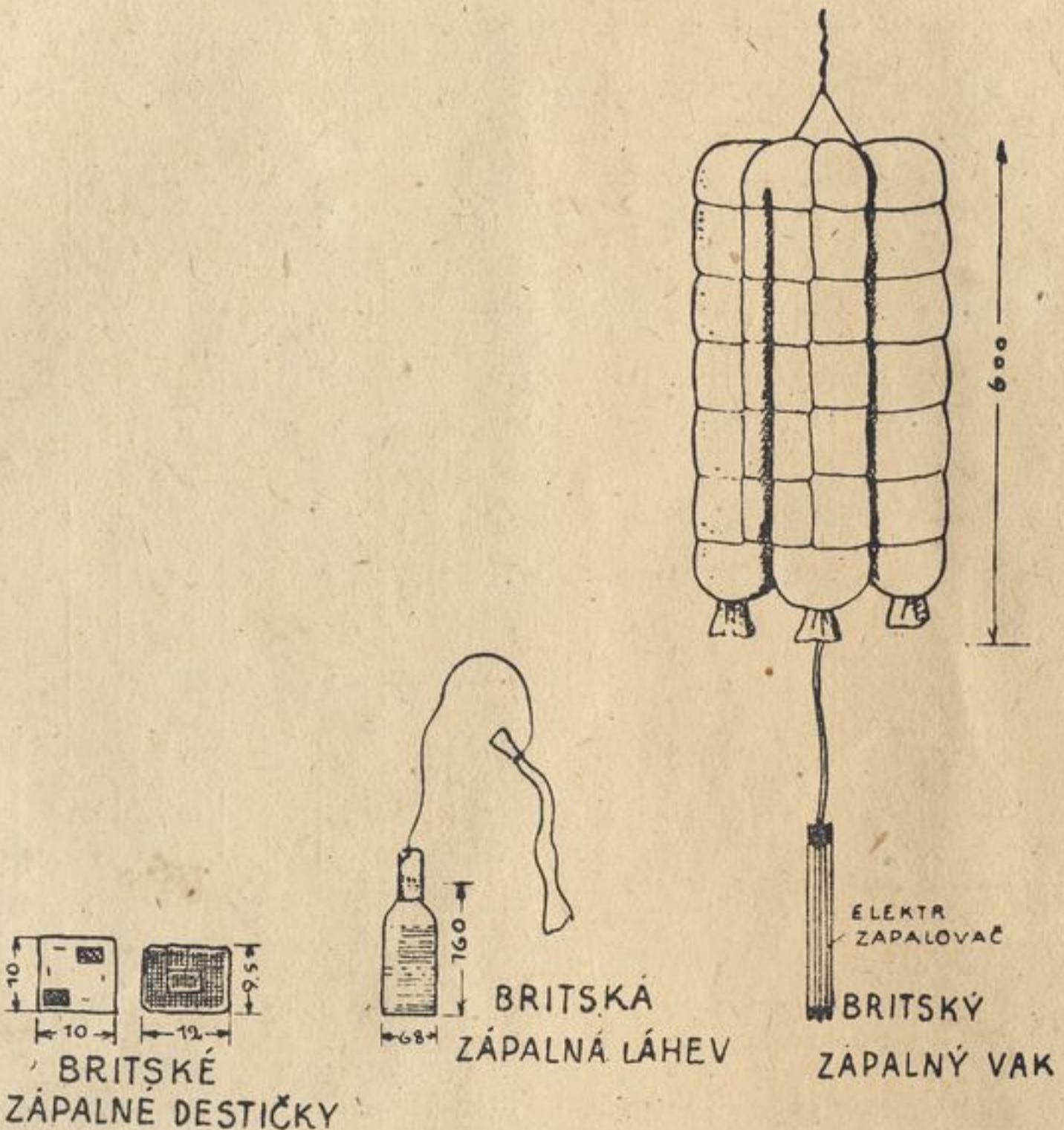

Obraz 1. Britské a americké zápalné pumy.

Se zřetelem na zvláštní požární citlivost vesnic a hospodářství je rychlá a prozírává svépomoc obyvatelstva prvním předpokladem pro úspěšné potírání požárů. Je proto naprostě nezbytné, aby strážní služba při každém leteckém nebezpečí ihned alarmovala pohotovostní službu a při nebezpečí požáru všechno obyvatelstvo. Během poplachu musí věnovat požární hlídky největší pozornost shazování zápalných pum nebo jiných zápalných prostředků, aby se mohly ihned zneškodnit, dříve než způsobí větší neštěstí.

Zneškodňování tyčkových zápalných pum ve venkovských budovách obytných.

Nejjednodušší je zneškodňování tyčkových zápalných pum v takových budovách, jež slouží výhradně bydlení. Protože na venkově jsou tyto budovy vesměs jenom jednopatrové až dvoupatrové, je nutno při dopadu tyčkových zápalných pum počítat většinou s účinkem v přízemí. Svépomocné síly mohou proto rychle přispěchat na místo dopadu dříve, než se požár vyzvine. Zjistí-li se z krytu, že dopadla jenom jedna nebo dvě tyčkové zápalné pumy na místa nijak nebezpečná, na př. na podlahu uprostřed obytné místnosti, a jestliže se dále pozoruje, že se zápalné pumy začínají teprve vzněcovat — unikání zápalných plynů z postranních

Obraz 2. Britské letecké zápalné prostředky.

otvorů pumy — opusťme kryt, uchopíme zápalnou pumu a ihned ji vyhodíme z okna. Při tom je nutno dbát toho, abychom zapálenou pumu nevyhodili právě na takové místo, kde by se mohlo mimo budovu vytvořit nové ložisko požáru. Není-li možné zápalnou pumu vyhodit, strčíme ji do hromady písku, nebo ji hodíme do vědra vody, v kterém je na dně vrstva písku, aby se zamezilo prohoření.

Nejsme-li ihned po dopadu zápalné pumy na místě a zjistíme-li již z krytu, že zápalná puma hoří a počíná se roztékat, využijeme, jde-li pouze o jednu nebo dvě zápalné pumy, nadále krytu (výběžky zdí, komíny, stroje atd.) a odtud zneškodňujeme pumu vodou, zemí, pískem nebo popelem. Leží-li zápalné pumy ve větší vzdálenosti, je nutno použít prudkého paprsku vody z ruční protiletecteké stříkačky, protože se tím dosáhne největšího dostřiku a nejlepšího hasicího účinku. Především je třeba pokropit okolí místa dopadu tak, aby se nevznítilo. V samé blízkosti se může zápalná puma zneškodňovat také zploštělým proudem (postříkem) z ruční protiletecteké stříkačky nebo pískem, házeným na pumu lopatou na uhlí, lopatkou na smetí atd. Jakmile nastane výbuch, nebo když se zápalná puma rozteče na struskovou placku do té míry, že již

není třeba obávat se výbuchu, je nutno ihned opustit kryt a začít přímo zneškodňovat vodou nebo pískem z nejbližší blízkosti. Jednotlivé hromady písku se žhavými ještě zbytky pum je nutno shrabat do věder nebo do jiných nádob a vynést ven.

Je-li možno z krytu seznat, že dopadlo několik tyčkových zápalných pum, nebo je-li obava z rychlého rozšíření nebo vývoje ohně, je nutno k zachránění budovy a cenných zásob skrzlně ihned opustit kryt a začít zneškodňovat zápalné pumy z přímé blízkosti bez ohledu na nebezpečí, že mohou ještě vybuchnout. Při tom je třeba jednotlivé tyčkové zápalné pumy zasypat pískem ze sáčků, z věder nebo z jiných nádob, aby se účinek zápalné pumy omezil na nejbližší okolí. Je-li takto první nebezpečí odstraněno, mohou se jednotlivé hromádky písku ve vědrách nebo v jiných nádobách vynést ven na bezpečná místa.

Zneškodňování tyčkových zápalných pum a potírání vznikajících požárů v budovách s uloženým senem nebo slámem.

Zneškodňování tyčkových zápalných pum v hospodářských budovách je ztěžováno uložením sena a slámy. V menších a středních selských usedlostech se k ukládání těchto zásob často používá půdy budov, kdežto ve větších hospodářstvích a na statcích jsou na to zvláštní stodoly. Velmi často se seno a sláma ukládají volně nebo lehce lisované.

Vždy znova se vynořují otázky: jak hluboko vnikne tyčková zápalná puma do sena nebo slámy, je nutno počítat s okamžitým vznícením zásob, takže každý pokus o hašení je zcela zbytečný, nebo jak vlastně postupuje shoření a jak je třeba hasit? Tyto otázky svépomocných sil na venkově jsou zcela oprávněny, protože v tomto směru až dosud jednotlivě získané zkušenosti nebyly ke všeobecnému použení a uvědomění venkovského obyvatelstva náležitě zhodnoceny a dosti široce rozhlášeny. Obtíže záleží v tom, že poměry na venkově jsou často velmi rozdílné. Přesto připouštějí dosud získané zkušenosti a provedené pokusy stanovit některé zásady, jichž musí venkovské svépomocné síly dbát při svých požárních opatřeních.

Při dopadu tyčkové zápalné pumy na půdu naplněnou senem nebo slámem nezůstane tyčková zápalná puma vždy trčet v zásobách a nevyvine se odtud požár. Naopak pozorovalo se, že zásobu volně uloženého nebo lehce stlačeného sena nebo slámy, uloženou na půdě až do výše 3 m, tyčková zápalná puma hladce prorazila a že se vznítila teprve ve spodních místnostech. Předpokladem je ovšem, že při dopadu nejsou zasaženy krokve nebo jiné silnější dřevěné části krovu, jež zmenšují průraznost zápalné pumy. Při hladkém proražení se může tyčková zápalná puma snadno zneškodnit v patrech pod půdou, aniž se musí zásoby na půdě vznítit (srovnej obraz č. 3). Jestliže se naproti tomu průraznost tyčkové zápalné pumy sníží dopadem na silnější části střechy nebo je-li množství sena nebo slámy uloženo vysoko a pevně, nestačí většinou síla tyčkové zápalné pumy, aby prorazila ještě podlahu půdy.

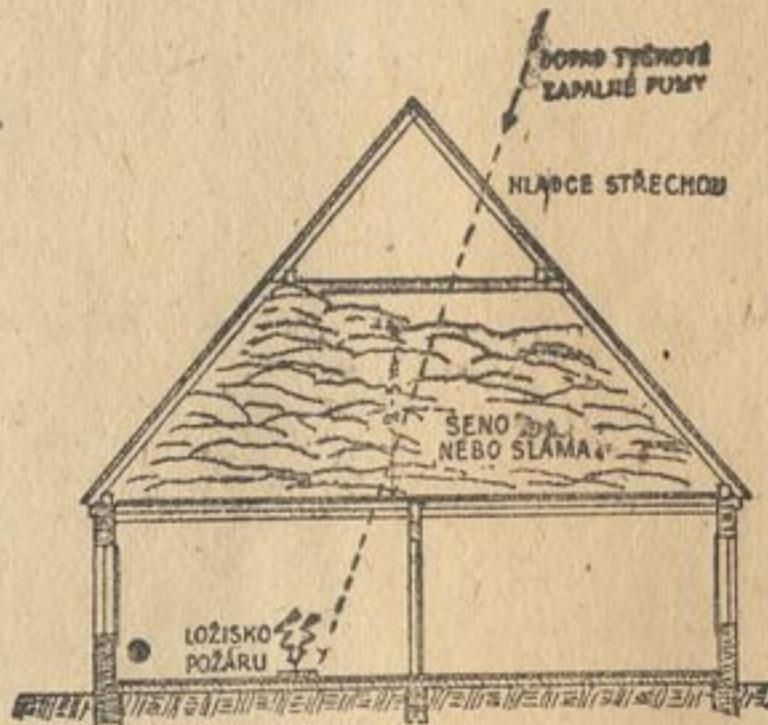
Hloubka vniknutí tyčkové zápalné pumy

se řídí podle její průraznosti a podle tuhosti zásob sena nebo slámy. Při volném, normálně uloženém seně nebo slámě, jak tomu často bývá v mnohých selských staveních, může se počítat při zmenšené průraznosti, že tyčková zápalná puma vnikne asi 1 až 1,5 m hluboko. Tam se pak

vypine ložisko požáru a z něho se oheň potom dále rozšiřuje (srovnej obraz č. 4 a 5).

Je nesprávné, jestliže svépomocné sily po zpozorování dopadu tyčkové zápalné pumy do budovy se zásobami sena nebo slámy nejprve vyčkávají, protože se obávají okamžitého vzplanutí všech zásob. Je však vždy správné, odebere-li se hlavní část svépomocných sil ihned na půdu, zatím co několik málo svépomocných sil prohledává místnosti ležící pod půdou, zda tyčková zápalná puma hladce neprorazila, a je-li třeba, ihned ji zneškodní.

U pevně uloženého sena s větším obsahem vlhkosti může často uplynouti 10 až 15 minut po vniknutí tyčkové zápalné pumy, než se utvoří volné plameny, jestliže ovšem, což se může přihodit, nevznikne žhavými stříky ihned povrchový oheň. U sena suchého se vytvoří plameny rychleji. Nebezpečnější je dopad do volně uložených zásob suché slámy, protože je při tom nutno počítat s vyražením volných plamenů již v několika

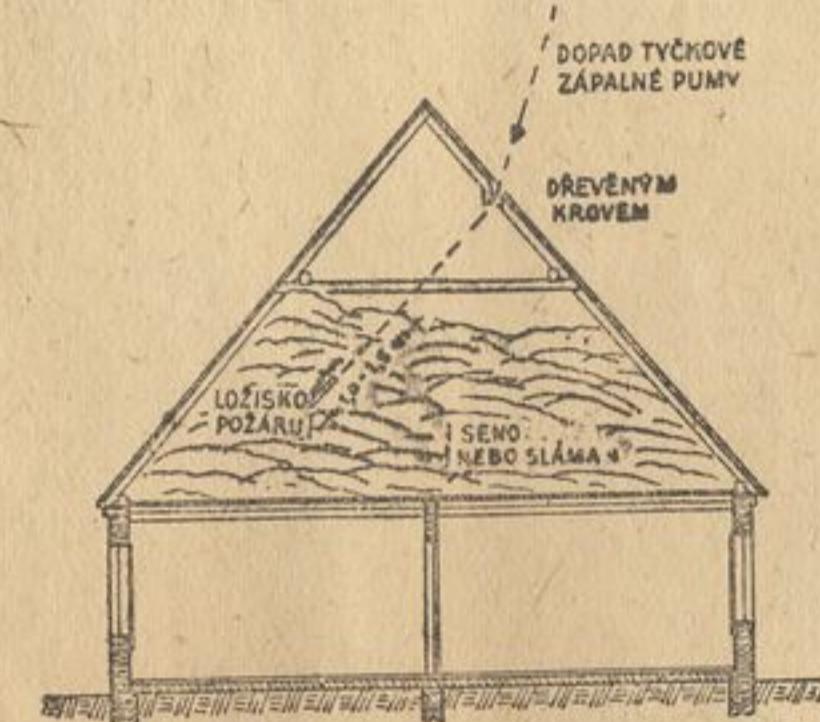
Obraz 3. Britská tyčková zápalná puma může při hladkém průniku střechou (prejzy, břidlice) prorazit vrstvu sena nebo slámy silnou 2 až 3 m a dřevěný strop pod ní. Při průniku nenastane často v seně nebo slámě žádné vznícení. Zápalná puma se vznítí teprve ve spodním patře a je třeba ji zde ihned zneškodnit.

minutách. U skladisf slámy se plameny rychle vyvinují hlavně proto, že přístup kyslíku je zkříženými stébly slámy mnohem snazší než u hutnější navrstveného sena. Hašení hořících sásob slámy je proto podstatně obtížnější a pro rychlé rozšíření požáru jednoduchým hasicím nářadím (ruční protileteckou stříkačkou) často nemožné. Hašení je také ztěžováno značně rychlejším a silnějším vývinem kouře.

Hasit požár sena lze naproti tomu často s úspěchem. V prvních minutách po dopadu tyčkové zápalné pumy je zpravidla možno pozorovat toliko slabý, šedobílý kouř a slyšet tichý, klokotající zvuk. Není vždy snadné poznat ihned v nepřehledných a tmavých skladisfch místo dopadu tyčkové zápalné pumy. Nejlépe je řídit se podle proraženého otvoru viditelného ve střeše.

Shořením tyčkové zápalné pumy se vznítí nejprve seno v blízkosti zápalné pumy. Protože je přístup kyslíku brzděn hustotou vrstev sena, nastane v seně zatím jen doutnající požár (požární trachýr), jak je znám při samovznícení sena. Vzmáhání se doutnajícího požáru je možno poznat na povrchu uloženého sena podle toho, že se tvoří stále více a více dýmu a že zároveň unikají hořlavé doutnavé plyny (srovnej obraz č. 6). Jakmile

doutnající požár zachvátí celý vstřelní kanálek a dosáhne povrchu uloženého sena, vzniknou přístupem kyslíku náhle plameny. Plameny vyrazí ze vstřelního kanálku asi do výše 1 m. Současně se vytvoří kolem vstřelního kanálku na povrchu sena požární trachýr s průměrem asi 1 m (srovnej obraz č. 7).

Obraz 4. Po dopadu na silnější trámy krovu nestačí většinou průraznost tyčkové zápalné pumy, aby prorazila vrstvu sena nebo slámy silnou 2 až 3 m. Zápalná puma vnikne potom pouze asi 1 až 1,5 m hluboko do hořlavých látek a zde zapálí.

Prvním úkolem hasicích sil

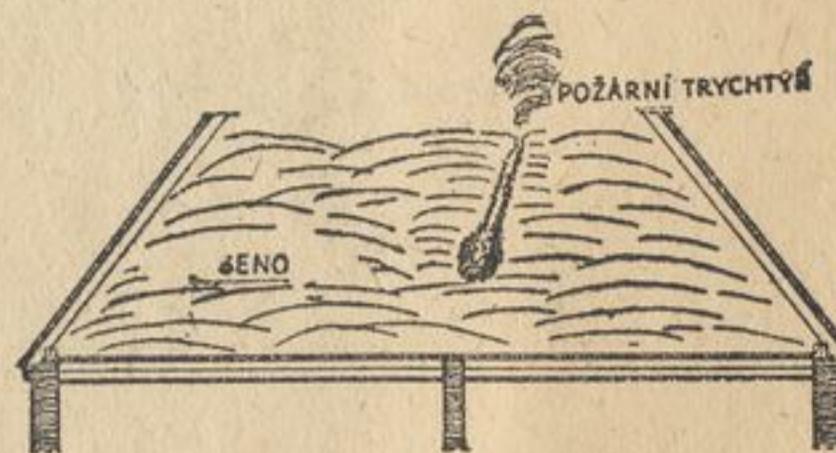
při potírání požáru sena je zabránit rozšíření ohně po celém skladisf (srovnej obraz č. 8). Plameny, které vyrazí ze vstřelního kanálku v uloženém seně, je nutno ihned uhasit vodou. K tomu stačí ve většině případů proud vody z ruční protiletecké stříkačky. Současně je nutné zavlažit

Obraz 5. Dopad tyčkové zápalné pumy do skladisf sena. Po prvních minutách je možno pozorovat pouze nepatrné tvoření šedobílého dýmu. Klokotající šumot.

okoli hořícího místa. Pohyb na volně uloženém seně, aby bylo možno ruční protileteckou stříkačkou nasadit pokud možno nejbližše ložisku požáru, je ztěžován tím, že se hasicí sily stále znova zabořují do sena, nemohou pevně postavit vědra s vodou a správně obsluhovat čerpadlo. Je proto nutné, aby se kromě připravených žebříků ke zlezení zásob sena rozložilo na seně dostatečné množství prken pro snadnější obsluhu ruční

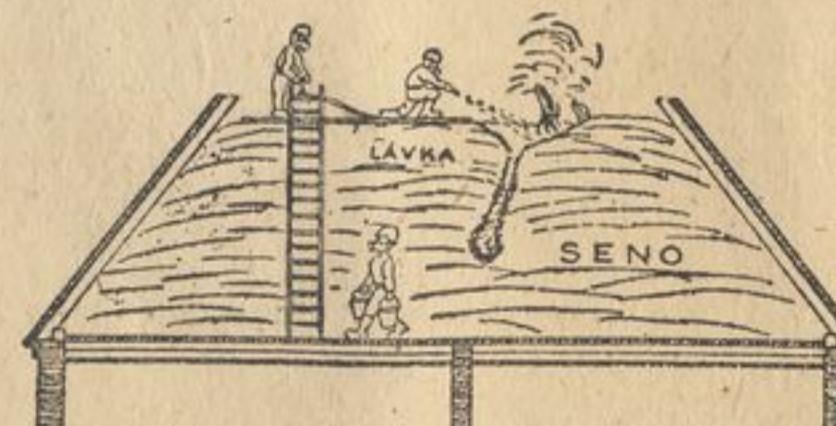
protiletecké stříkačky a pro rychlé přinášení vody. Mimo to zajišťuje prkna svépomocným silám kdykoliv lepší ústupovou cestu. Jakmile se plameny uhasí, je nutno vlnit do žhoucího vstřelního kanálku několik věder vody k ochlazení ložiska požáru. Vodou se mohou plameny uhasit pouze na krátký čas. Přístupem kyslíku se tvoří vždy nové plameny a ty vyrážejí ze vstřelního kanálku. Ihned po odstranění prvních plamenů je nutno podle možnosti zabránit dalšímu přístupu kyslíku. Je proto třeba vstřelní kanálek a požární trychtýř co možná neprodyšně pískem zasypati. U menších ložisek požáru stačí k tomu všeobecně obsah 5 až 10

Obraz 6. Tyčková zápalná puma shoří a okolní vrstvy sena se rozžaví. Zár se rozšíří jako doutnající požár pomalu vstřelným kanálkem až na povrch sena. Vznikne požární trychtýř. Kouř a plyny vyvíjejí se silněji.

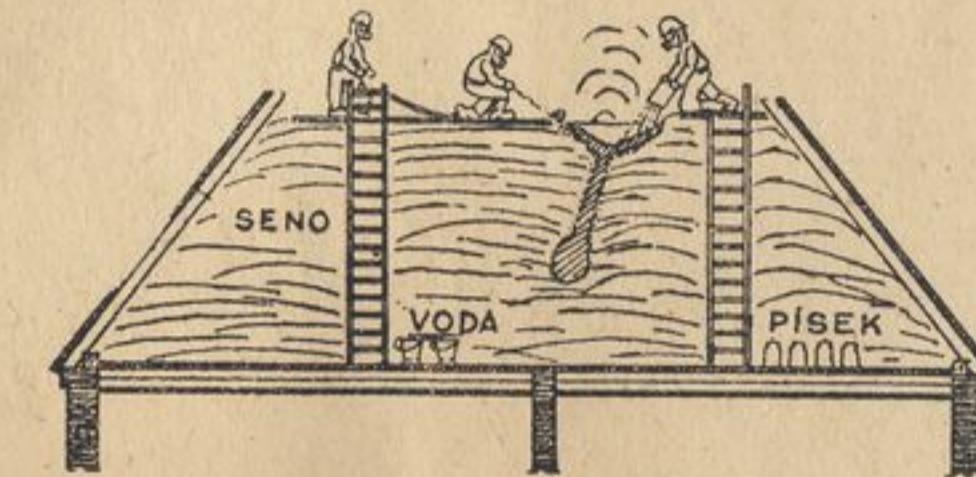

Obraz 7. Jakmile doutnající požár dosáhl povrchu sena, vytvoří se přístupem kyslíku ze vzduchu plameny.

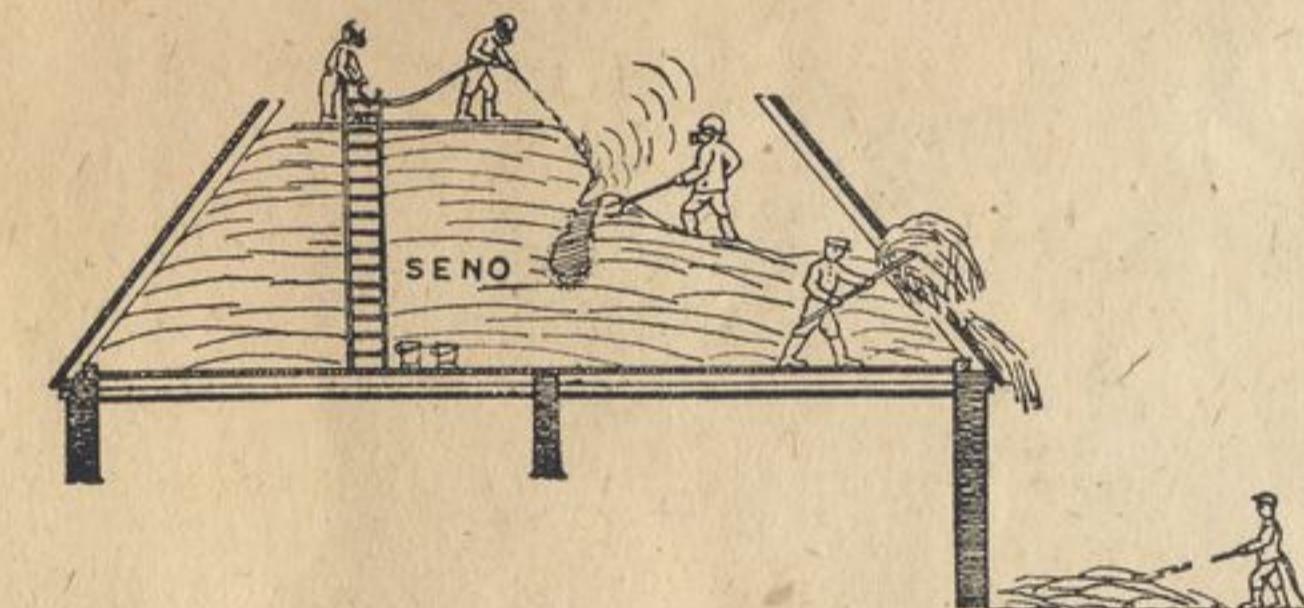

Obraz 8. Prvním úkolem svépomocných sil je zamezit rozšíření požáru. Plameny se dají uhasit vodou (ruční protileteckou stříkačkou). Je důležité, aby byly připraveny ochozy (lávky), jež se položí na povrch sena, aby bylo možno bezvadně obsluhovat ruční stříkačku, neboť jinak je hasicí útok ztěžován měkkou vrstvou sena. Po uhašení plamenů vlejeme do vstřelního kanálku dodatečně několik věder vody.

sáčků písku. Přes pokrytí pískem vyšlehávají, zejména na vnějších okrajích pískového zásypu, vždy znova v podobě výbuchů malé plameny, avšak ty se mohou lehce uhasit ruční protileteckou stříkačkou (srovnej obr. č. 9). Po krátké době opadnou i tyto plameny. Tím se především zabrání rychlému šíření požáru na povrchu uloženého sena. Uvnitř sena však plyne oheň živě dále, zejména kolem vstřelního kanálku a pod požárním trychtýřem. Mezitím co několik svépomocných sil pozoruje dálší šíření požáru a je připraveno s ruční protileteckou stříkačkou, musí většina svépomocných sil začít konečně odstraňovat ložiska požáru. Voda a písek

Obraz 9. Aby byly definitivně odstraněny plameny, vyvíjející se stále znova po uhašení vodou, musí se pracovat s pískem na hašení. Vstřelní kanálek je třeba úplně zasypat a požární trychtýř pokryt vrstvou písku. Malé plameny, ojediněle vyskakující na okraji trychtýře, je třeba stále hasit ruční protileteckou stříkačkou.

Obraz 10. Po nějaké době plameny opadají. Vrstvy sena kolem vstřelního kanálku však dále silně planou. Konečné odstranění ložiska požáru je tedy možné, že se seno kolem vstřelního kanálku vrstva za vrstvou odnesou a co nejrychleji dopraví na volné prostranství. Protože se přístupem vzduchu mohou znova tvořit plameny, je třeba při odnášení sena postupovat opatrně. Ruční protiletecká stříkačka musí být stále připravena k použití. Zhavé části nutno ihned uhasit.

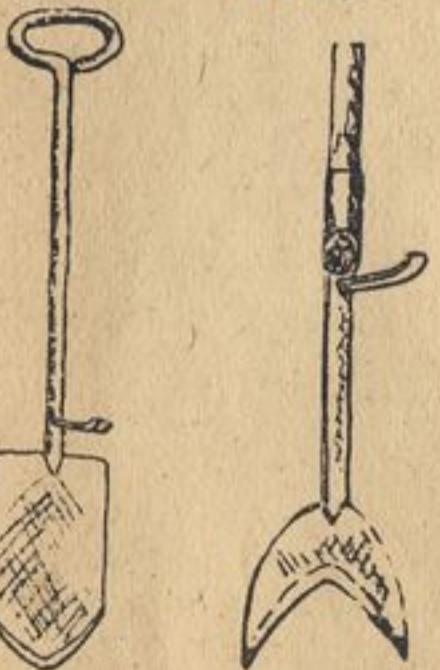
na to nestačí. Vždy je nutno požářiště vyklidit. K tomu je třeba, aby se odstranily vrstvy sena kolem ložiska požáru a co nejrychleji odnesly k uhašení na volné prostranství (srovnej obrázek č. 10). Odstranění sena bez pomocných prostředků je většinou velmi zdlouhavé, jestliže se hromada sena pevně usadí. Jako vhodné pomocné nářadí se osvědčily řezáky a rýče na seno, jak je mají četné hospodářské usedlosti a jichž se již v míru používalo k odstranění ložisek požáru při samovznícení sena. Řezák na seno (obraz č. 11) se obsluhuje ručně, kdežto rýče na seno (obraz č. 12) umožňují současně nožní obsluhu, a jsou proto praktičtější. Důležité

je, aby ostrá hrana rýče byla dobře nabroušena. Za pomalého postupu se rýč zarází do sena a seno kolem ložiska požáru vrstvovitě krájí. Každá vyříznutá vrstva sena se může bez námahy odstranit vidlemi, podávkami a podobně.

Při odklízení doutnajících vrstev sena je třeba veliké opatrnosti, protože se mohou přistupem vzduchu vždy znova tvořit plameny. Proto musí být během odklizovacích prací nepřetržitě připravena ruční protiletecká stříkačka. Seno se smí odklizovat teprve po vydatném postříkání vodou a po uhašení žhavých částí. Především je také třeba pečovat o to, aby v zasažených skladisných prostorách nenastal zbytečný průvan. Malé ložisko požáru, jež se při hašení přehlédne, může později rozdmýchat značný oheň. Je proto nutné hasit pečlivě a důkladně.

Hromady sena, vyklizené na volné prostranství, je třeba rozprostřít na zemi a žhavé části ihned uhasit. Po odstranění nebezpečí požáru ve skladisni sena je třeba udržovati k hlídání skladisně ještě na delší dobu požární hlídka s dostatečným hasicím náradím. Aby se usnadnilo zdolávání požáru ve skladisných sena, mělo by se usilovat o ponechání dostatečně širokých chodeb. Dále je třeba dbátí toho, aby seno nebylo uloženo až vysoko do špičky střechy. Mezi střechou a horní vrstvou uloženého sena má zůstat dostatečně veliká mezera, aby se svépomocné sily mohly při hašení požáru volně pohybovat. Hašení požáru se dále usnadňuje uložením sena v lisovaném stavu (lisované balíky sena). Se zřetelem na veliké nebezpečí požáru u slámy volně skladované by se mělo upustit od ukládání slámy a sena ve společném prostoru. Dále by se neměla ukládat sláma na půdách obytných a hospodářských budov. Také u slámy je ukládání v lisovaném stavu (lisované balíky slámy) nejpříznivější.

RÝČ NA SENO

Obraz 12. Rýč na seno.

REZÁK NA SENO

Obraz 11. Rezák na seno.

Zneškodňování fosforových zápalných pum (14 kg) ve venkovských obytných domech a jiných budovách bez zásob lehko vznětlivých.

Kdežto po dopadu a vznícení tyčkové zápalné pumy vznikne v obytných budovách nejprve jen jedno malé, prostorově omezené ložisko požáru, naskytá se po dopadu fosforové zápalné pumy nebo také zápalných pum

s tekutou náplní obraz zcela jiný. Ihned po dopadu se vyvinou ve všech proražených prostorách silné plameny, takže svépomocné sily zastrašeny ustupují. Avšak již po 3 až 5 minutách plameny opadávají, takže se může začít hasit. Největšími protivníky jsou především kouř a dým. Je proto nutno postupovat při hašení vždy s nasazenou protiplynovou maskou nebo aspoň s vlhkým šátkem přes ústa a nos. Je třeba obléknout si rukavice. Nejprve je nutno uhasit hořící lehce vznětlivé předměty (na příklad čalounovaný nábytek, peřiny, záclony atd.); při tom se nesmí stříkat bez rozmyslu do kouře nebo plamenů, nýbrž je nutno vždy se pokusit zasáhnout přímo hořící předmět. Názor, že hlavním nebezpečím fosforové zápalné pumy, vážici 14 kg, je její součást fosforu, je mylný. Fosfor je v ní obsažen jen ve skrovném množství a je určen ke vznícení zápalné hmoty a ke ztištění hasicích prací. Při zneškodňování fosforové zápalné pumy záleží tedy především na uhašení zápalné hmoty. K hašení slouží voda nebo písek, který je nasypán vlhký nebo dodatečně pokropen. Fosforové stříky na stěnách, stropech a hladkém dřevěném nábytku se většinou mohou bez zvláštních hasicích opatření ponechat samy sobě, protože po krátké době shoří. Při hašení požárů způsobených fosforovými zápalnými pumami se nesmí použít tlumnice, protože se při tlucení zápalná hmota rozstříkuje a oheň se nehasí, nýbrž dále rozšíruje. Při zdolávání požáru je nutno dbát také toho, aby se lepkavá zápalná hmota obuví dále neroznášela. Po vyschnutí se může malé množství fosforu, obsažené v zápalné hmotě, na vzduchu samo vznítit a způsobit nové požáry. Hořící prostory mají být proto po požáru hlídány svépomocnými silami. Každé opětovné vznícení zápalné hmoty je nutno okamžitým uhašením potlačit.

Po skončení poplachu nebo za denního světla je nutno v hořících prostorách zbytky zápalné hmoty důkladně odškrabat špacítky, ocelovými kartáči a podobně, nebo vydrhnouti pískem. Vniknou-li stříky do škvír a spár stavebních částí, je nutno je obnažit sekrou nebo sekýrkou a vyčistit důkladně vodou. Odškrabané stříky a struskové koláče je nutno vynést ve větřech ven, což platí také o předmětech, jež se staly neupotřebitelnými. Venku se tyto zbytky zničí shořením na bezpečném místě nebo zakopáním nejméně 1 m hluboko. Při zneškodňování fosforové zápalné pumy a při odstraňování fosforové zápalné hmoty nesmí se nikdy zapomenout, že

fosfor Je jedovatý.

a že dotykem nechráněnýma rukama vznikají spáleniny. Dostane-li se fosforová zápalná hmota na kůži (známky: zápach, světlkování ve tmě, dým ve dne), je třeba ji pod vodou, pokud možno v pětiprocentním roztoku jedlé sody, důkladně oškrabat dřívkem, hřbetem nože nebo podobně. Potom je nutno zraněné místo důkladně opláchnout teplou vodou, ještě lépe také roztokem jedlé sody, a spáleniny tak dlouho ošetřovat vlhkými obklady, dokud lékař neposkytne konečnou pomoc. Části oděvu, postříkané zápalnou hmotou, nutno ihned svléknout a ponořit do vody a ve vodě očistit kartáči a pod. od stříků. Obuv, potřísněnou zápalnou hmotou, je nutno čistit kartáčem na drhnutí a vlhkým pískem tak dlouho, až se odstraní všechny stopy po fosforu.

Je jisté že fosfor, obsažený ve fosforových zápalných pumách, ztěžuje zdolávání požáru. A přece nejsou tyto obtíže ani zdaleka tak veliké, jak se často domnívají svépomocné sily, které takové pumy ještě nikdy nezneškodňovaly. Každý se proto musí podrobně obeznámit s účinkem a způsobem zdolávání fosforové zápalné pumy a tím také brzy zmizí poslední nejistota při zneškodňování tohoto zápalného prostředku.

Zneškodňování fosforových zápalných pum ve skladistech sena nebo slámy.

Kdežto v budovách a prostorech s uloženým senem je dosti často možno vznikající požáry, způsobené tyčkovými zápalnými pumami, uhasit dříve, než se požár rozšíří nebo celá budova zničí, je zdolávání fosforových zápalných pum nebo zápalných pum s tekutou náplní ve skladistech sena nebo slámy mimořádně obtížné. Při ukládání sena nebo slámy na půdách selských domů je nutno ve většině případu počítat s tím, že zápalné pumy skladistě sena nebo slámy prorazí a uváznu v patře pod půdou. Zapalovač fosforové zápalné pumy začne působit ihned při dopadu a zápalná hmota se rozstřikuje všude po proražených prostorách. V selských budovách, skládajících se většinou z přízemí a půdy, je proto nutno počítat se současným vzplanutím požáru jak v přízemí, tak na půdě. Prorazí-li skladistě sena nebo slámy na půdě fosforová zápalná puma, rozdělí se hořící stříky zápalné hmoty ve velikém okruhu na povrchu uložených látek (obraz č. 13). Všude vzniknou malá ložiska požáru, jež se rychle spojí v povrchový požár. Největší ložisko požáru vznikne ve vstřelném kanálku. Odtud se žár výzřá do uložené hmoty. Kdežto ve volně uložené slámě se oheň mimořádně rychle rozšíří, takže hašení jednoduchým hasicím náradím je naprosto neúspěšné, může se svépomocným silám podařit zdolání požáru ve skladistech sena, i když byly způsobeny fosforovými zápalnými pumami.

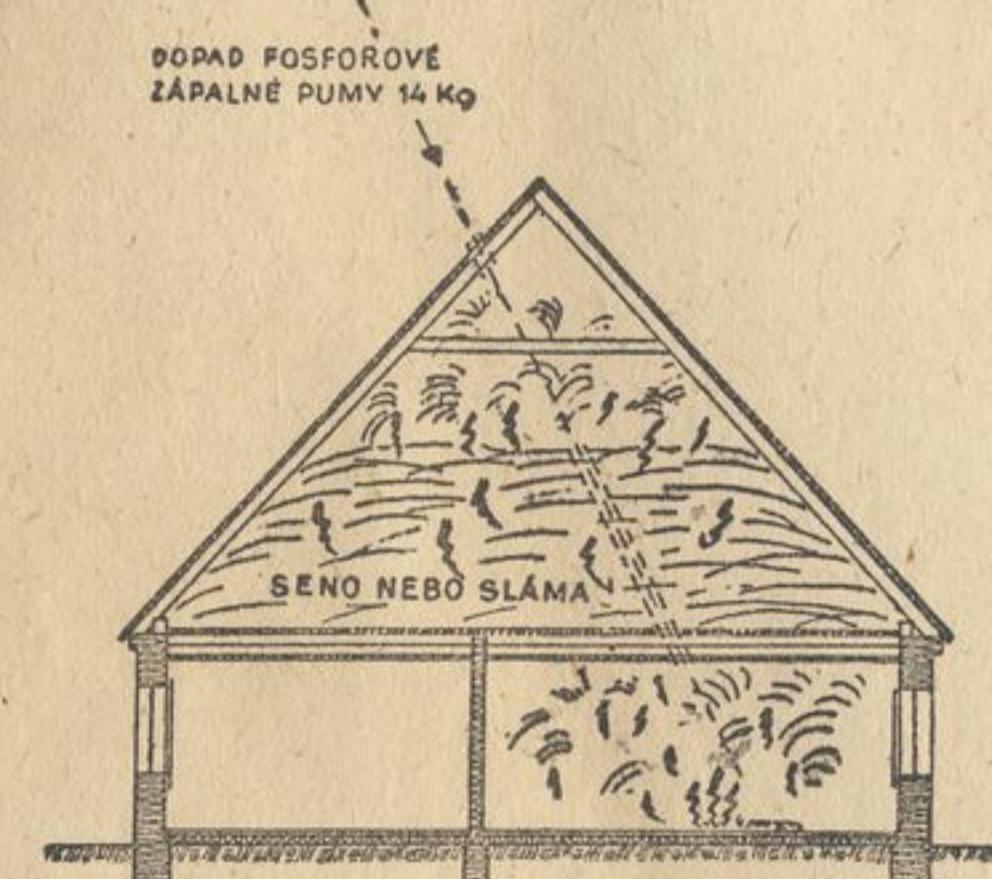
Účinek plamenů v hořícím skladisti sena není vždy zvláště mocný, dokud nejsou ohněm zachváceny dřevěné části krovu. Červeně-žluté plameny dosáhnou výše asi $\frac{1}{2}$ m a mohou se přechodně snadno uhasit vodou. Tím je možné v menších skladistech sena zabrániti rychlému přeskočení požáru na krov. Konečné uhašení hořících a žhavých zásob sena se nepodaří ani vodou, ani pískem. Svépomocné síly musí všechno ohněm zasažené seno co nejrychleji odklidit. Není-li dosti vikýřů, musí se střecha na několika místech prorazit a seno vyházet těmito otvory. K tomu je třeba, aby několik svépomocných sil bylo připraveno s hasicím náradím. Při požárech menších množství sena stačí úplně stříkat ruční protiletouckou stříkačkou, aby se zamezilo zdržování svépomocných sil ohněm, stále znova vyšlehávajícím. Vyklizovací práce ztěžuje hustý kouř a dým, takže se může pracovat jen s násazenou protiplynovou maskou. U větších hořících stohů sena ve stodolách a podobně, většinou hodně vysokých, jsou vyklizovací práce i s dostatečným počtem svépomocných sil mimořádně obtížné, protože se seno může odnášet pouze vrstva za vrstvou. U takových skladistních budov, většinou lehce stavěných, hoří hořlavé stavební části v plném rozsahu ještě dříve, než se mohou vyklizovací práce třeba jen přibližně provést. V takovém případě nutno ponechat požár sám sobě. Svépomocným silám musí stačit, že zabrání rozšíření ohně na sousedství (srovnej obraz č. 14).

Zneškodňování fosforových zápalných pum v blízkosti lehko hořlavých budov.

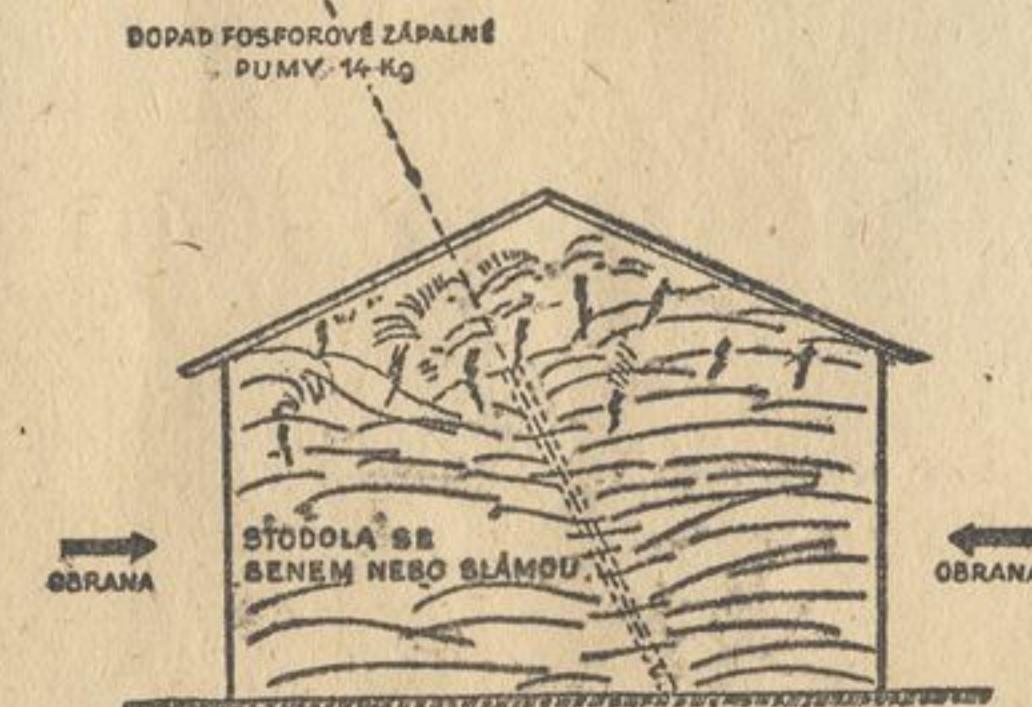
Při dopadu fosforové zápalné pumy v blízkosti budov s doškovou nebo rákosovou střechou vznikne stříky fosforové zápalné tekutiny, které dopadnou na měkkou střechu, vždycky přímé nebezpečí požáru (srovnej obraz č. 15). U vysokých měkkých střech je nutno v teplých ročních dotech počítat s okamžitým vzplanutím.

Při dopadu fosforové zápalné pumy byly na příklad části doškové střechy

postříkány fosforovou zápalnou tekutinou. Celá střecha byla ihned důkladně ometena a oškrábána. Pro jistotu zůstala 24 hodiny na místě škody požární hlídka. Asi o 40 hodin později, když již požární hlídka odešla, vznítily se samy od sebe za slunečního svitu nezpozorované zbytky fosforových stříků na střeše. Oheň se rozšířil nesmírně rychle po celé doškové střeše, takže uhašení ohně nebylo již možné. Podobný případ se udál u doškové střechy, jež byla částečně opatřena ochranným me-

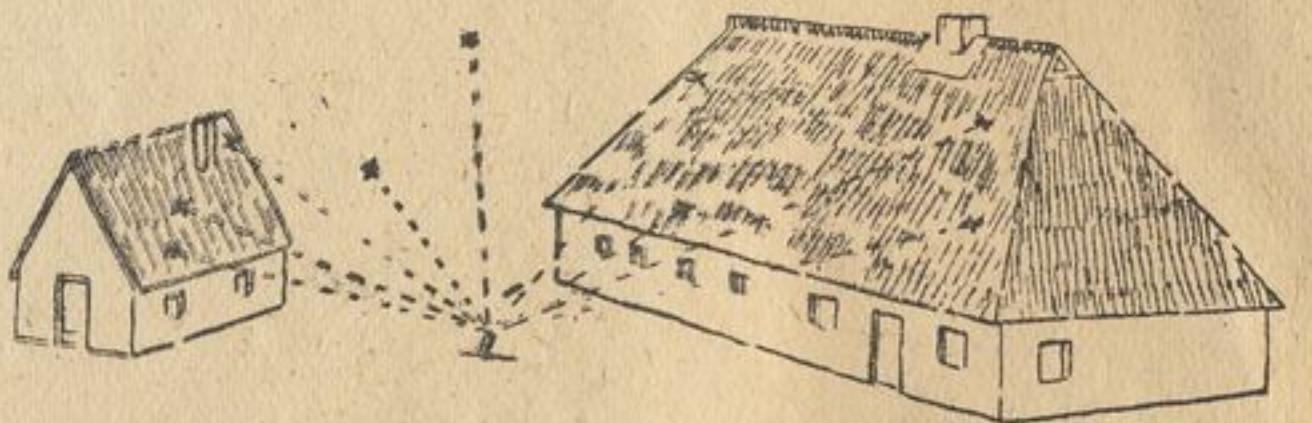
Obraz 13. Při proražení fosforové zápalné pumy vznikají stříky zápalné hmoty ve skladisti sena nebo slámy ihned četná malá ložiska požáru. V menších skladistech sena mohou být i takové požáry ještě úspěšně potřeny svépomocnými silami, jsou-li jednotlivé plameny ihned uhašeny vodou a seno rychle odklideno. V půdách se slámovou je nebezpečí požáru podstatně větší. Plameny rozšíří se rychle po celém skladisti, takže zákon jednoduchým hasicím náčním je veskrze neúčinný.

Obraz 14. Vznítí-li se při dopadu fosforových zápalných pum větší zásoby sena, je pro obtížný přístup okamžité uhašení plamenů a vyklizení zásob ponejvíce nemožné. Svépomocné síly se musí v takových případech omezit na obranu požáru k ochraně sousedství.

chovým porostem. Přesto vnikly stříky fosforové zápalné tekutiny štěrbinami do měkké střechy. Tekutina se dostala za deštivého počasí na střechu a za nastalého sucha se střecha vznítila.

Jakmile se zpozoruje dopad fosforových leteckých zápalných prostředků v blízkosti měkkých střech, je nutno všechny měkké střechy v okruhu 100 m prohlédnout, nejsou-li na nich stopy po zápalné hmotě. Zjistí-li se, že je měkká střecha postříkána, je nutno budovu ihned vyklidit a zajistit nejdůležitější obsah. Oškrábání nebo odmetení fosforové zápalné hmoty není možno podle dosavadních zkušeností považovat za dostačné, protože došková nebo rákosová střecha je všeobecně 25 až 30 cm silná a celkem řídká, takže zápalná tekutina může vniknout hluboko do pokrytí střechy a nedá se tímto jednoduchým způsobem odstranit. Určitou

Obraz 15. Dopad fosforové zápalné pumy na volné prostranství dveru hospodářské usedlosti. Stříky zápalné hmoty jsou hořící rozstříkovány na sousední budovy. Zejména jsou ohroženy budovy s měkkými střechami z rákosí nebo slámy. V suchých ročních dobách je třeba počítat s okamžitým vzplanutím těchto střech. Za vlhkého počasí většinou nedojde k okamžitému vznícení. V každém případě musí být zasažené budovy ihned vyklizeny a provedena obranná opatření proti požáru.

jistotu, že bude měkká střecha ochráněna před vznícením, je možno spatřovat v tom, že všechny postříkané části krytiny střechy se úplně vyríznou, odstraní a na bezpečném místě spálí. K zjištění, zda byla střecha postříkána fosforovou zápalnou hmotou, musí se všechny části střechy pečlivě prohlédnout, a to nejlépe za tmy, protože potom je možno jednotlivé stříky poznat podle zelenavého světélkování! Je nezbytné stále stavení střežit za plné pohotovosti po delší dobu, zejména za teplejších dnů a při slunečním svitu. Počínající vznícení se jeví vývinem jemného bílého dýmu!

Zneškodňování plamenometrných pum (13 kg) v zemědělských budovách a ve volném prostoru.

Průraznost britské plamenometrné pumy vážící 13 kg je menší než u fosforové zápalné pumy, vážící 14 kg. Mnohdy je však nutno počítat s tím, že plamenometrná puma prorazí podkroví, i když je tam normální skladiště sena nebo slámy, a vznítí se teprve v poschodí ležícím pod ním. Nejprve hoří asi 45 vteřin thermit v prostředním sloupu pumy a srší podobně jako při tyčkové zápalné pumě. Po uplynutí této doby vyšlehne z trysky na zádi pumy světložlutě červený žihavý plamen podobně jako u letovací lampy. Žihavý plamen je však 3 až 5 m dlouhý. Vyvine v uzavřených místnostech velmi silný žár a zapálí ihned hořlavé předměty zařízení místnosti. Vniknutí hasicích sil do zasažených místností je během hoření plamenometrné pumy (asi 4 minuty) pro vysokou teplotu v místnosti, silný vyzařující žár a vývin kouře velmi ztíženo. Proto se většinou

nedostaneme k uhašení pumy samé v uzavřených místnostech. Svěpomocné síly se musí ponejvíce omezit na to, aby uzavřením a poléváním dveří hořících místností atd. zamezily rozšíření požáru na sousední místnosti. Asi 4 minuty po dopadu plamenometné pumy zhasne žihavý plamen a možno počítat s opadnutím plamenů v hořících místnostech. Pak se může hasit ručními protiletectkými stříkačkami a při zachování známých taktických pravidel je úspěch zaručen. Vznítí-li se plamenometrná puma v senících nebo půdách na slámu, stodolách nebo jiných skladištích lehko hořlavých látek, je nutno počítat s rychlým rozšířením požáru. Svěpomocné síly se musí v takových případech soustředit plnou silou na obranu proti ohni k ochraně sousedů.

Ve větších místnostech, halách a podobně bez uložení lehce hořlavých látek, jakož i ve volné přírodě je možné i zneškodňování hořící pumy. Žihavé plameny se hasí prudkým plným proudem vody z proudnice O nebo B nebo zasypáním pumy, zejména její zádi, dostačným množstvím písku, házeného lopatou nebo ze sáčku.

Vznikající požáry ve skladištích obilí a mouky, v zásobách olejnatých semen, pokrutin a pod.

Při vzniku požáru ve skladištích prostorách, v kterých je uloženo nasypané žito, pšenice, oves a ječmen, je všeobecně nutno počítat s tím, že se oheň rozšíří jen pomalu na povrchu nasypaného zboží. Rychlé zasáhnutí svěpomocných sil je však i tam nutné, protože přesto je nebezpečí, že se požár rozšíří vzplanutím pračky, usazeného na obilí. Toto nebezpečí se dá předejít častým přehazováním obilí. Nastane-li vznícení uvnitř nasypaného obilí, může se často počítat s udušením ohně. Také hořící mouka uhasne ponejvíce zakrátko sama.

U olejnatých semen, olejin a pokrutin násypně ukládaných je třeba po zapálení počítat s doutnajícím požárem, který se šíří jen pomalu. Je-li ponechán požár sám sobě, časem se zásoby ovšem úplně zničí.

Kdežto tedy se u tohoto nasypaného zboží požár šíří vesměs pomalu, je nutno se obávat při uložení zásob v pytlích rychlého rozšíření ohně přes vnější plochy pytlů. Potíráni ohně je tím podstatně ztíženo. K zamezení hromadných škod je proti nutno pytle již předem rozložit. Při výběru prostor pro ukládání v pytlích se doporučuje dáti přednost důkladným stavbám. Mezi jednotlivými hromadami je nutno nařídit dostačně široké chodby, jež umožňují hasicím silám přístup k místům dopadu zápalných pum a k ložiskům požáru.

Obili by se proto mělo ukládat pokud možno nasypané. Mimo to je třeba ještě více než dosud usilovat o zmenšení skladovaných zásob v hospodářstvích a statcích vymlácením na poli a jich urychleným odevzdáním.

Svrhování zápalných prostředků za žní.

Zejména za žní je mimo zápalné pumy nutno počítat se shazováním množství rozličných jiných zápalných prostředků. V prvních válečných letech shazovala britská letecká zbraň na venkově hlavně zápalné destičky v rozličných provedeních a velikostech. Později shazovala ještě zápalné láhve a zápalné vaky.

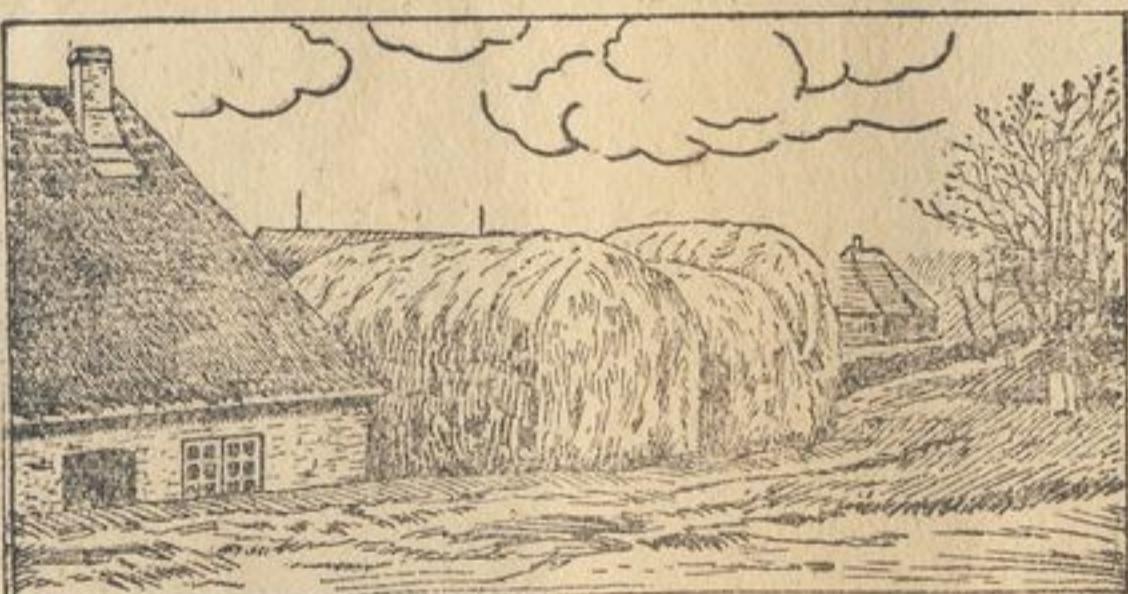
Zápalné destičky se vznítí teprve za suchého počasí a mohou zapálit suché, lehce vznětlivé předměty. Při nálezu takových fosforových zápalných prostředků nutno se pro jejich jedovatost a samovznětlivost chovat

opatrně. Je třeba vystříhat se uchopení takových zápalných prostředků holou rukou, protože fosfor způsobuje spáleniny. Zápalné destičky je nutno sebrat do věder s vodou nebo je na místě nejméně 25 cm hluboko zakopat.

Plameny způsobené svržením zápalných lahví se mohou snadno uhasit vodou nebo pískem. Lávhe, které se nerozbijí, je nutno zakopat. Je třeba vyrozmět policejní úřadovnu, aby bylo provedeno zajištění. V žádném případě nesmějí laici vzít lávhe s sebou, protože se uzávěr může ná-

Obraz 16. Požárně nebezpečné umístění stohů obilí v bezprostřední blízkosti budovy. Za požáru je nutno počítat s přenesením ohně z jednoho stohu slámy na druhý a na budovy.

Obraz 17. Požárně nebezpečné umístění stohů sena, jímž je v případě požáru ohrožena celá část vesnice.

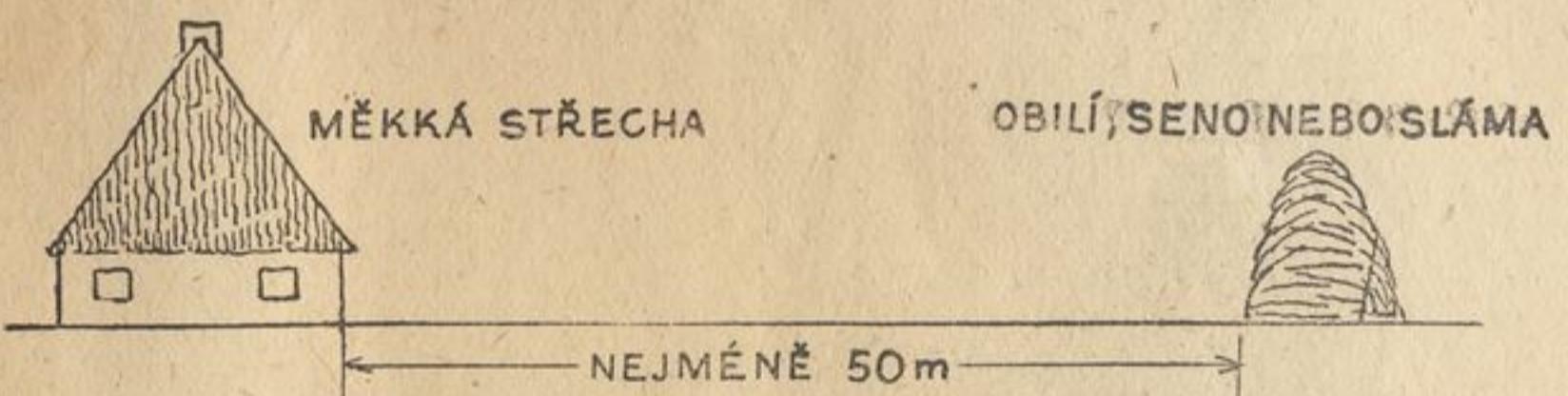
razem poškodit. Cestou se pak uvolní a láhev se může za dopravy vznítit. Zápalné vaky, dopravené balony, se zvláště neosvědčily. Plamen zápalného vaku je neškodný a může se uhasit vodou a pískem. S vytvořením žihavého plamene se může počítat jen tehdy, byl-li balon zachvácen plameny zápalného vakua. Pro úřady je důležité, aby vlétající balony byly pozorovány a hlášeny, aby se mohlo ihned prozkoumat, zda v přeletěném území nebyly shozeny nějaké zápalné prostředky. Každý, kdo pozoruje let nebo klesání takového balonu, má svoje pozorování ihned oznámiti nejbližší policejní úřadovně. Avšak i nalezení jiných zápalných pro-

středků nebo zjištění požárů je nutno neprodleně sdělit místnímu policejnemu úřadu. Venkovské obyvatelstvo, avšak také každý jiný právě na venkově dlíci spoluobčan, je povinen zvláště pozorně sledovat všechny podezřelé předměty na polích, cestách a budovách. Nejjistějším opatřením proti požárním škodám vzniklým svrženými zápalnými prostředky jsou pečlivé pozorování vesnic a venkovských oblastí, pátrání po zápalných prostředcích a okamžité uhašení vznikajících požárů.

Velkým nebezpečím pro přenesení požáru je na venkově

stavění stohů sena, slámy a obilí proti předpisům.

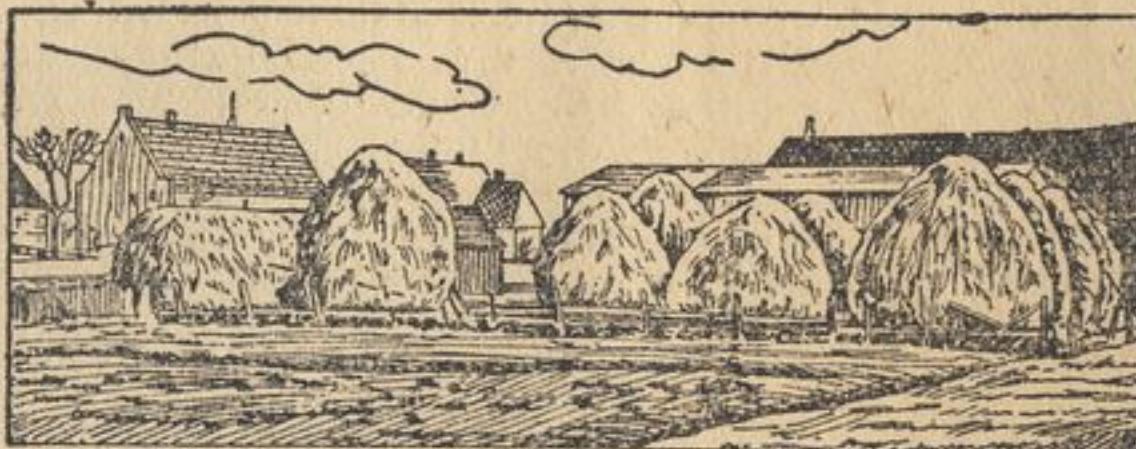
Ačkoliv podle policejních nařízení o volném ukládání obilí a jiných výrobků musí vzdálenost stohů od zemědělských obytných a hospodářských budov se střechami měkkými být nejméně 50 m a od budov se střechami tvrdými nejméně 25 m, tato nařízení se stále ještě porušují (srovnej obr. č. 16—19). Poloha a směr stohů k nejbližše položeným budovám se mají mimo to volit tak, aby za požáru jiskry při obvyklém směru větru nelétaly přímo na budovu nebo na jiné stohy. Při stavění stohů na volném prostranství je nutno dále dbát toho, aby se nevytvorila střediska, na nichž by stohy stály příliš blízko sebe. Jinak je při vypuknutí požáru nebezpečí, že všechny zásoby budou přenesením ohně najednou zničeny (obraz č. 20). Stohy je třeba prostorově postavit od sebe tak daleko, aby při vznícení nebylo současně ohroženo několik stohů; při tom je nutno zásadně započít tvoření velikých shromaždišť stohů.

Obraz 18. Umístění stohů podle předpisů u budov s měkkými střechami. Dbejte hlavního směru větru!

Obraz 19. Umístění stohů podle předpisů u budov s tvrdými střechami. Dbejte hlavního směru větru!

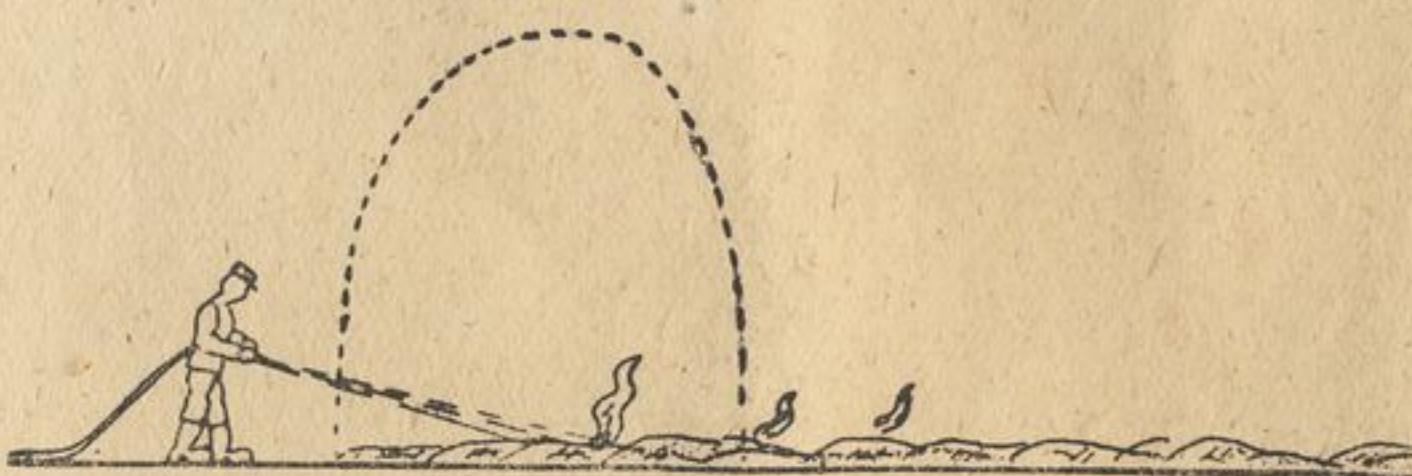

Obraz 20. Velká shromaždiště stohů jsou zvlášť ohrožena a je třeba je v zájmu protiletecké ochrany zamezit. Za požáru dojde ke zničení všech stohů.

Požár hořících stohů sena, slámy nebo obilí se dá uhasit, jen pokud je ještě malý. Má-li však oheň čas rozšířit se, je hašení většinou obtížné, protože se vodou může uhasit také vnější vrstva. Stohy hoří uvnitř dlouho dál a vždy znova se tvoří plameny (obraz č. 21). Je proto správné, hořící stoh rozvalit, rozrodit a uhasit (obrazy č. 22 a 23). Při tom je třeba dát pozor na to nebezpečí, aby se požár nepřenesl létajícími jiskrami, zejména za silného větru.

NESPRÁVNÉ! Obraz 21. Hořící kupy sena nebo slámy nedají se uhasit zevně. Zárem uvnitř kupy se vytvářejí stále znova nové plameny.

SPRÁVNÉ! Obraz 22. Kupy musí být roztrhány, rozprostřeny a potom uhašeny. Není-li po ruce voda, možno pokrýti plameny zemí nebo utlouci tlumnicemi.

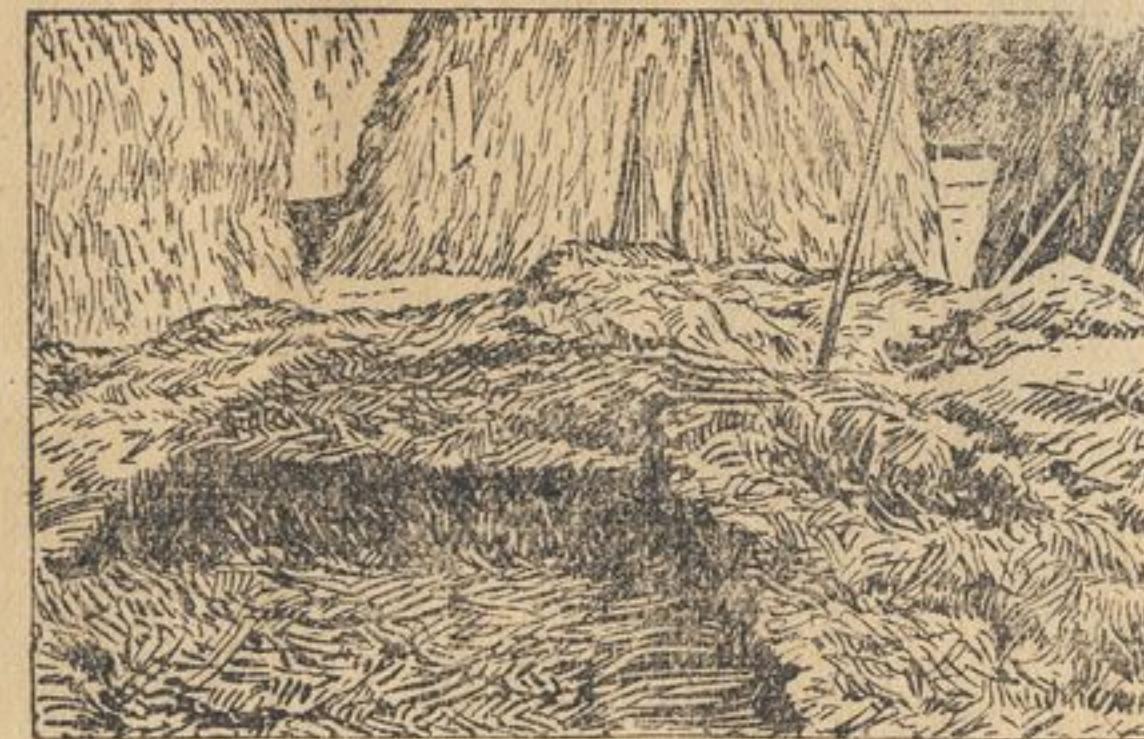
Požáry stojatého obilí jsou všeobecně vzácné. Nebezpečí je však značné před úplným dozráním. Nelze-li úrodu včas sklidit a jde-li o velmi rozsáhlá obilná pole, je třeba usilovat aspoň o sklizení jednotlivých dílčích ploch, aby celková plocha byla požárními pruhy rozdělena na protipožární úseky. Při kosení, především stroji, a při stavění mandelů je třeba nejpřesněji dbát na výskyt fosforových zápalných prostředků (na příklad zápalných destiček), aby se nedostaly nepozorovaně do snopů obilí. Pozdějším vznícením ve stodolách nebo stozích se takto mohou zničit značné části sklizně.

Nestavíme velké mandele nebo panáky z obilných snopů. Čím menší mandel postavíme, tím nepatrnejší je škoda vzniklá při vypuknutí požáru. Abychom zabránili rozšíření požáru jednotlivých mandelů, je třeba ihned strhnout (zaorat) strniště mezi mandeli. Tím se také zneškodní zápalné destičky spadlé na strniště. Při odvážení pokoseného obilí do stodoly je nutno dbát toho, aby se zápalné destičky, jež se pro vlhkost ještě nevznítily, nezavezly do stodoly, protože by se pozdějším vzplanutím destiček mohla stodola zapálit. Sklizňové vozy nemají proto zůstat přes noc stát plně naloženy venku, protože se fosforové zápalné prostředky, jež během nočního leteckého útoku padnou na vozy, mohou takto snadno dostat nepozorovaně do stodoly.

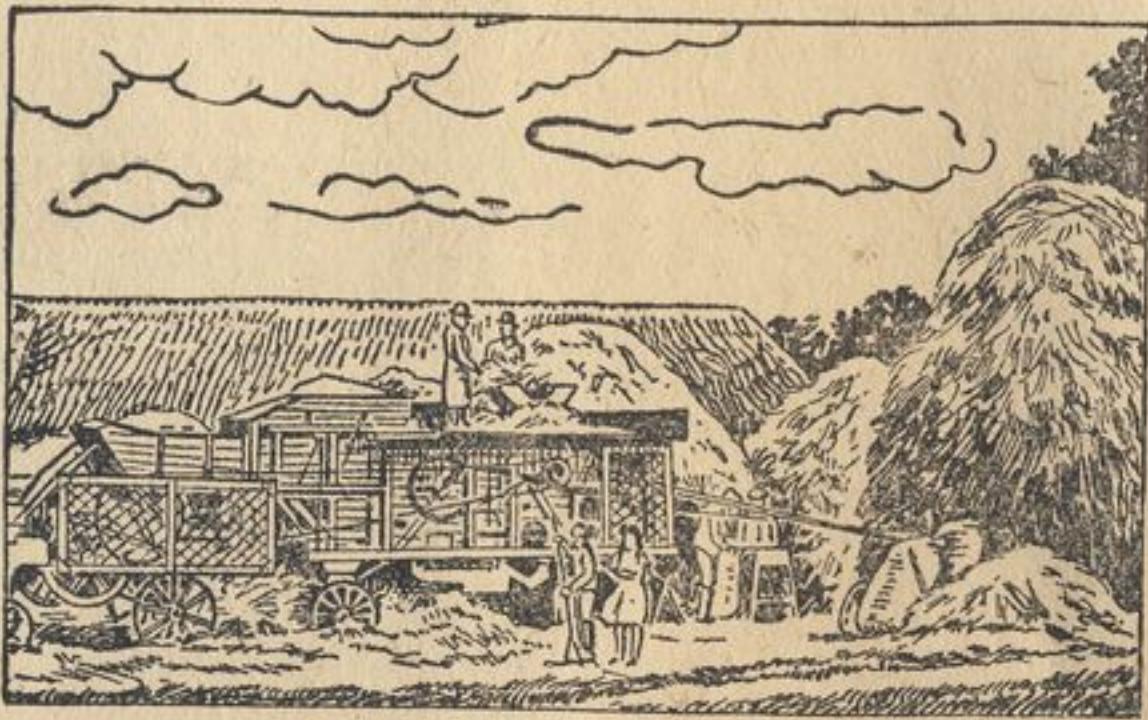
Mlácení sklizně ve vesnicích je pro nahromadění lehko hořlavých látek v blízkosti budov s požárního stanoviska vždy nebezpečné (obraz č. 24). Při nepříznivém směru větru mohou rázem vzplanout všechny zásoby sklizně a všechny budovy.

Aby se zabránilo nebezpečí požáru zápalnými prostředky, je třeba, aby se sklizeň vymlátila ihned na poli, aniž by se dříve odvezla do vesnice a selských hospodářství. Je proto nutné usilovat o mlácení na poli.

Pro potírání vznikajících požárů na venkově se osvědčily vedle ruční protiletecké stříkačky zvláštní měrou tlumnice. Protože nebezpečí přelétnutí ohně je nahromaděním lehko hořlavých a jiskry tvořících látek zvláště veliké, musí být v každém hospodářství ihned po ruce větší počet tlumnic. Tlumnice mohou být nouzově zhotoveny svépomocnými silami.

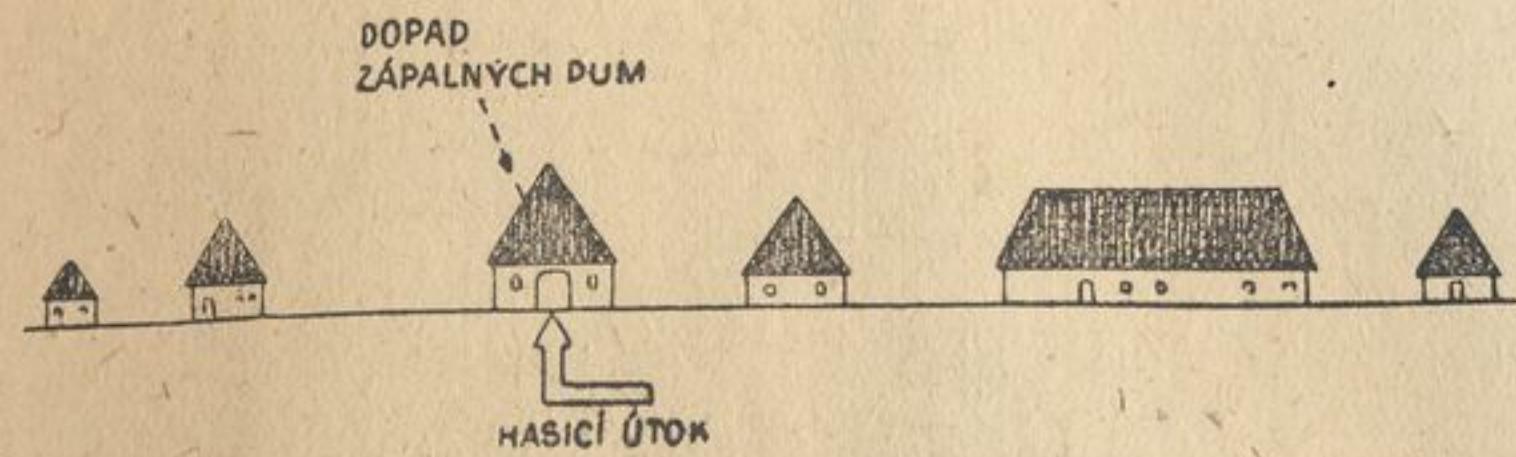
Obraz 23. Požár stohu na shromaždišti. Pouze včasným roztrháním hořícího stohu sena a okamžitým uhašením mohl být potlačen požár, aniž by došlo k jeho přenesení na jiné stohy. Shromaždiště stohů jsou vždy požárně nebezpečná a proto třeba je zamezit!

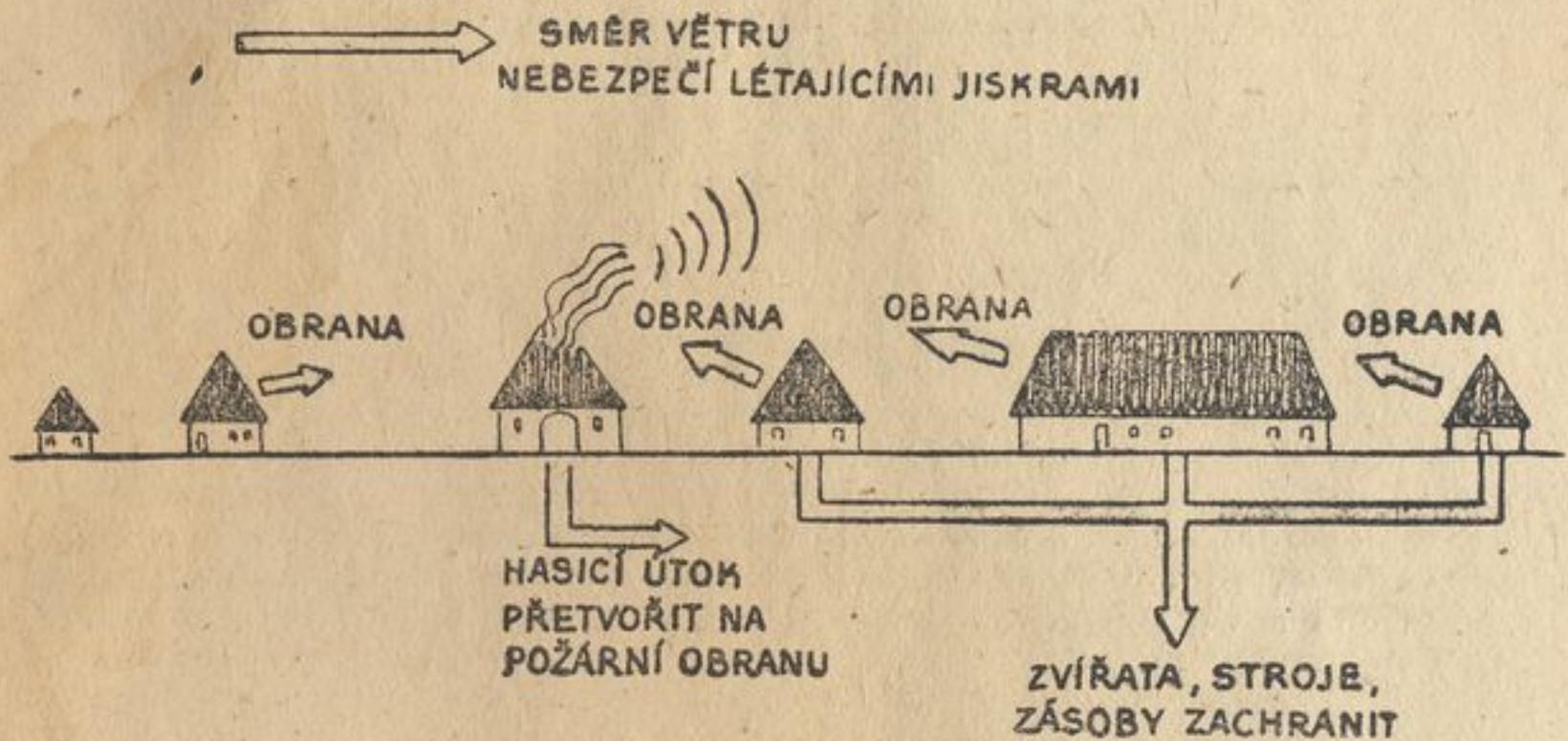
Obraz 24. Mláčení sklizně přímo ve vesnicích je pro nahromadění lehko hořlavých látek v blízkosti budov vždy nebezpečné. Abychom zamezili nebezpečí požáru zejména zápalnými prostředky, je třeba sklizeň ihned vymlátit na poli a nesvážet vůbec do vesnic nebo selských dvorců.

Potírání větších požárů v selských budovách a ve vesnicích.

Zkušenost učí, že se bdělostí venkovského obyvatelstva může mnoho požárů uhasit v prvních počátcích. Vždy se však nepodaří všechny zápalné prostředky včas zneškodnit nebo každý vznikající požár ihned uhasit, zejména ne tehdy, vypukne-li oheň na půdách, ve stodolách nebo jiných budovách lehce stavěných, jež jsou naplněny senem, slámem nebo jinými snadno hořlavými látkami. Uhašení hořících hromad sena nebo slámy uvnitř budov je možné jen tehdy, je-li oheň ještě malý a hasí-li se rychle, rázně a obezřetně. Bohužel to není vždy možné, protože se oheň, zvláště u požárů slámy, rychle rozšíří a v krátké době zachvátí celou budovu. Není-li již možné hořící budovu nebo její části zachránit, je nutno hašení ihned zastavit (srovnej obraz č. 25). Svěpomocné sily musí potom neprodleně vykonat všechna nutná obranná opatření, aby se zabránilo přeskovení ohně s hořící budovy na sousedství (srovnej obraz č. 26). Současně musí nastoupit v činnost záchranná družstva, aby z ohrožených budov dopravila do bezpečí především dobytek a hospodářské stroje. Ihned po skončení záchranných prací je nutno i tyto sily přidělit protipožární obraně, protože záleží na každé jednotlivé síle. Čím větší počet obranných sil, tím větší je vyhlídka na úspěšnou obranu proti ohni. Obranným silám musí být okamžitě jasno, které budovy jsou nejvíce ohroženy a kde je hlavní těžiště obrany. V hořící budově ochabuje síla ohně, jakmile hořlavý obsah a hořící stavební části shoří. Zhavé stavební části se zřítí, požární žár a sršení jisker ochabují. Pak je na čase, aby se svěpomocné sily z obranného postoje zase sloučily k hasicímu útoku (srovnej obraz č. 27). Je však nesprávné všechny svěpomocné sily najednou odejmouti z ochranných postavení, protože se vždy musí počítat s novým nepředvídaným požárem. Sestavená útočná skupina se odebere na požářiště a začne plánovitě hasit požár. Je nutno hasit pokud možno krok za krokem od kraje, pokusit se rychle uhasit ještě se vyskytující větší požární plochy, aby se zabránilo opětnému vzplanutí plamenů. Bohužel stále se

Obraz 25. Zápalné pomy způsobily požár ve stodole se senem a slámem. Svěpomocné sily ihned zasáhnou a pokusí se rázným hasicím zasazením zabránit rozšíření ohně.

Obraz 26. Rozšíří-li se oheň ve stodole a není-li více naděje udržet budovy, musí se hasicí útok přetvořit na požární obranu. Nyní je třeba chránit sousední budovy. Obrana proti létajícím jiskrami tlumnicemi a pomocným náradí. Je třeba zajistit přísun vody (řetěz věder). Současně je třeba zasadit záchrannou četu pro zvířata, stroje atd. ve zvláště ohrožených budovách.

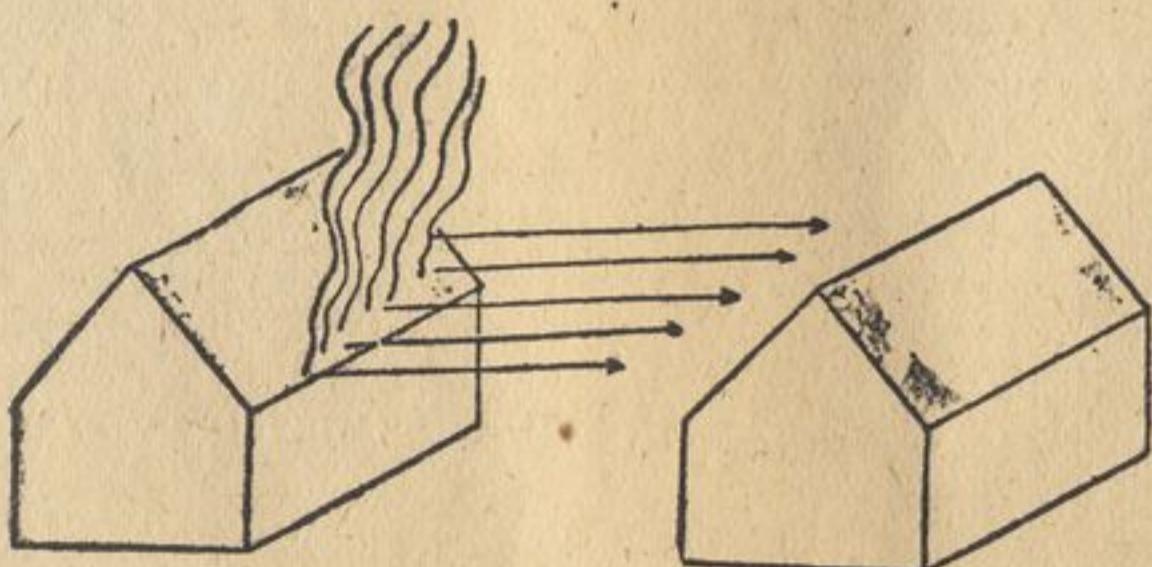
Obraz 27. Jakmile shoří lehká vznětlivá zásoby ve stodole, opadá hlavní síla ohně. Nyní se přejde z požární obrany opět k hasicímu útoku. Ve směru větru ležící a ohrožené budovy je třeba i nadále obsadit malým počtem svěpomocných sil. Bylo-li požářiště konečně uhašeno, je třeba nechat u něho požární hlídku, aby se mohlo ihned zabrániti opětnému vzplanutí ohně.

dosud na venkově, zejména u větších požárů, správně neposuzuje možnost rozšíření požáru a často se jedná nerozvážně. Místo aby se požár všemi silami potíral, a tím zachránily okolní budovy, zabývají se svépomocné síly často vyklizováním budov. Nejčastější následek toho je rychlý vzrůst a rozšíření ohně, který se potom v hustě zastavěných osadách a vesnicích rozšíří v celkový požár.

Vedle přímého přeskočení ohně je největší nebezpečí rozšíření požáru ve vyzařujícím žáru a v létajících jiskrách. Nejméně jsou ohroženy daleko od sebe ležící budovy, budovy s malými ohroženými plochami a budovy se stavebními částmi vzdorujícími co nejvíce ohni (tvrdé střechy, ohnivzdorné vnější stěny atd.). U hořícího domu musí hasící síly rychle a bezpečně rozhodnout, kde je nebezpečí přenesení požáru vyzařujícím žárem největší (srovnej obraz č. 28 a 29). Všechny předměty, které jsou ohroženy požárním žárem a jimiž se oheň může dále přenést, nutno odstranit. Naložené sklizňové vozy je třeba odvézt. Kupy sena, slámy a obilí je třeba — pokud se tak nestalo již přeběžnými opatřeními — co nejrychleji odnест, protože při vznícení těchto lehko hořlavých látek je sršení jisker často až nesnesitelné. Lehko vznětlivé stavby v blízkosti hořící budovy (dřevěné kůlny, kůlny na náradí atd.) musí být, je-li třeba, strženy. Tyto obranné práce vyžadují zpravidla mnoho času a mimořádně zatěžují svépomocné síly v jejich vlastní obranné činnosti proti ohni. Každý statek a každá zemědělská usedlost by měly být již napřed upraveny na obranu tak, aby byl kolem každé budovy utvořen

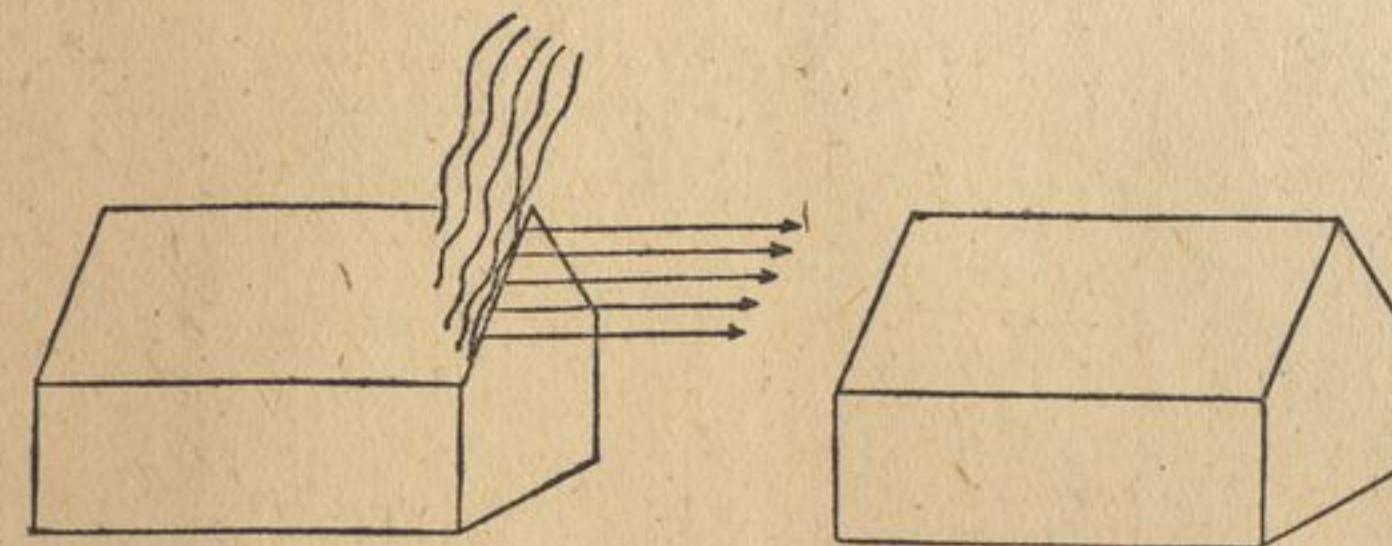
požárně bezpečnostní pruh,

kterému by sálající žár sousední hořící budovy nemohl nijak uškodit. Svépomocné síly jsou ve vážném případě plně zaměstnány obranou proti přelétávajícímu požáru, který zejména u venkovských usedlostí vzniká nahromaděním lehko hořlavých látek. Jiskry, žárem z požářiště vysoko zvířené, hořící kusy dřeva, žhavé části obilí a slámy mohou být zejména za silného větru daleko zaneseny a ohrožují okolí často na mnoho set metrů.

Obraz 28. Nepříznivá požárně technická poloha budov s protějšími velkými plochami střech. Vyzárujícím žárem je nebezpečí přenesení ohně veliké. Svěpomocné sily musí za požáru ihned rozpozнат taková nebezpečí a dbát jich při požární obraně.

Zpravidla jsou požárem budovy ohroženy sousední domy ve směru větru. Svépomoc musí proto v prvé řadě ihned obsadit sousední domy, ležící ve směru větru. Všechny dveře, okna, vikýře a jiné otvory v budovách je nutno zavřít. Je třeba připravit ve všech ohrožených budovách zásoby vody na hašení a zajistit dostatečný přísun. Čím jsou sousední domy

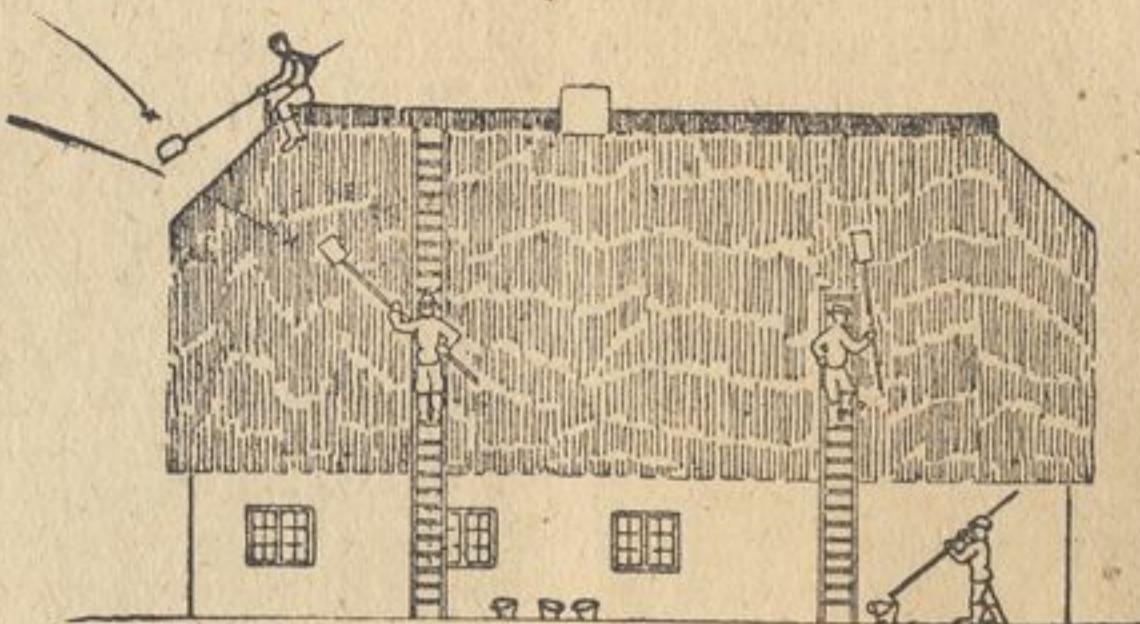
Obraz 29. Budovy s menšími útočnými plochami (na př. zděné lomenicové stěny) jsou požárně technicky příznivější. Obrana proti vyzařujícímu žáru je jednodušší.

blíže k požárišti, čím silnější je vítr a čím více domů leží ve směru větru, tím silnější musí být připravené obranné sily. Při krouživém větru se může směr létání jisker rychle měnit. Proto je nutné obrannou pohotovost, nebo aspoň pozorování, rozšířit vsemi směry. Obranný boj je ztěžován v budovách ležících v nejbližší blízkosti požáriště silně sálajícím žárem, dýmem a čoudem. Přesto je nutno vytrvat. Tlumnicemi, košatými, vlhkými pytlí, pokryvkami upevněnými na tyči, aby se dále dosáhlo, musí se zahájit boj proti přelétajícímu ohni. Zádná síla nesmí odpadnout. Je zásadně nesprávné, lít na každou jiskru hned vědro vody. Ve většině případů stačí utlumení jisker. Na venkově je často těžké opatřiti vodu na hašení v dostatečném množství a proto musí voda zůstat připravena pro hašení větších požárních ploch. Voda na hašení je cenná, proto je nutná co nejúspornější spotřeba! Vzplanou-li na př. dřevěné části sousedních budov nebo jiné hořlavé části budov nebo předměty, je ospravedlněno hašení vodou, pokud možno použitím ručních protileteckých stříkaček. Polévání vodou z věder vyžaduje většinou zbytečně mnoho vody a nedosáhne se tím takového úspěchu jako ruční protileteckou stříkačkou.

Největší nebezpečí rozšíření požáru

létajícími jiskrami

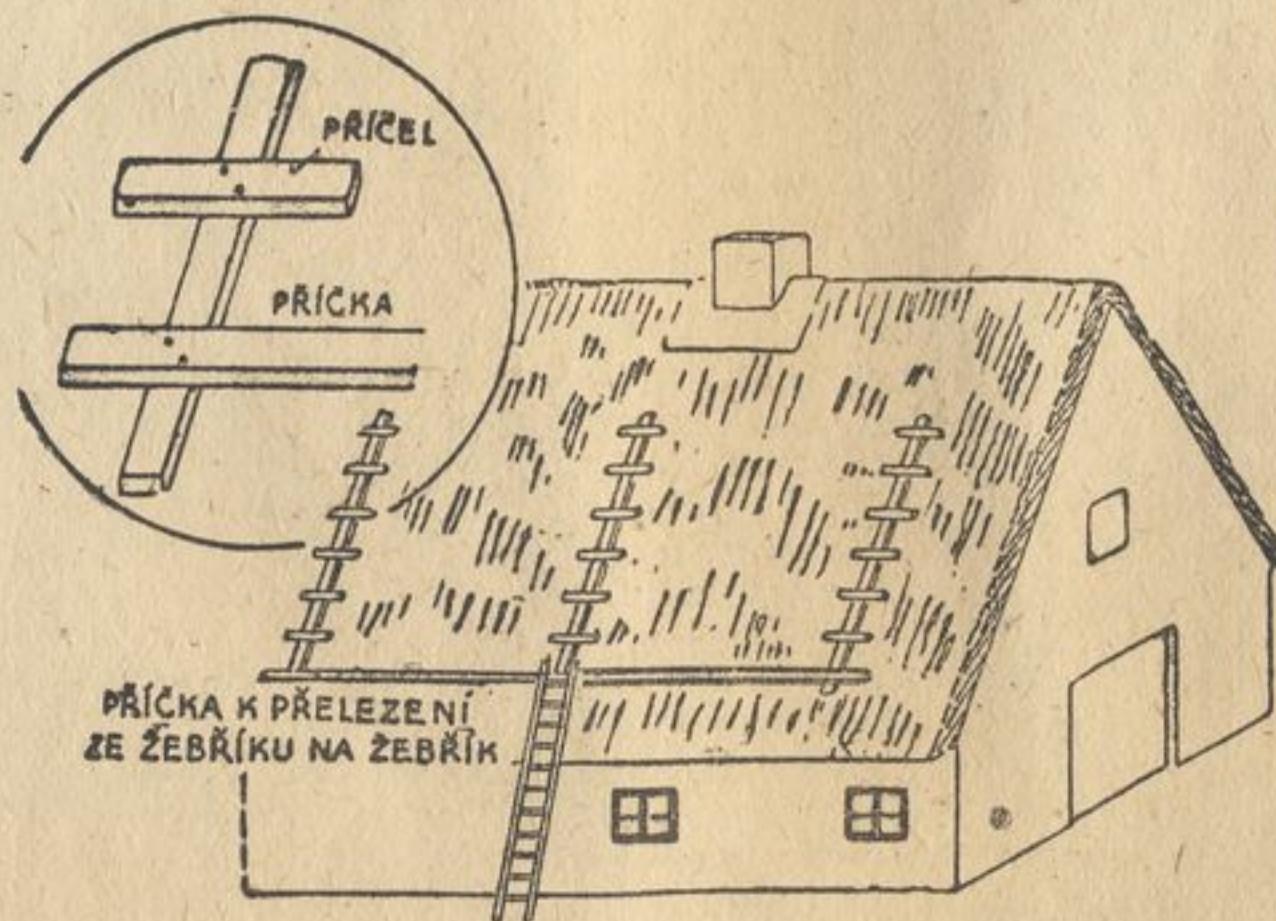
je ve venkovských oblastech, v kterých jsou převážně budovy s lehko hořlavými střechami z došků nebo rákosí. Kropit ohrožené střechy vodou není většinou dobře možné. I zde se musíme převážně spokojit s tím, že zneškodňujeme jednotlivé jiskry. Všechny ohrožené budovy ve směru větru je nutno obsadit (srovnej obraz č. 30). Předpokladem je ovšem dostatečný počet žebříků. Žebříky je nutno navázat na sebe a položit na rákosovou nebo doškovou střechu. Je účelné opatřit žebříky na horním konci železným hákem, který zabraňuje sklouznutí žebříků na doškové nebo rákosové střeše! Čím více žebříků je po ruce a čím větší je počet obranných sil, tím úspěšnější je obrana proti létajícím jiskrám. Každá jiskra, jež dopadne na měkkou střechu, musí se údery ihned zneškodnit. Správná obrana proti létajícím jiskrám předpokládá proto dostatečný počet žebříků, neboť je nutno, aby se každého místa na měkké střeše mohlo s žebříku dosáhnout tlumnicí. Opatřit si tak veliký počet správných žebříků naráží ovšem na obtíže. I zde může být předběžným opatřením zjednána pomoc. Nouzově zhotovené žebříky z ostrví (srovnej obraz č. 31) je třeba již napřed položiti v přiměřených vzdálenostech na měkkou střechu. Začnou-li za požáru létat jiskry, může potom již ne-

Obraz 30. Největší nebezpečí létajícími jiskrami hrozí budovám s rákosovými nebo slaměnými střechami. Není-li možné postříkování ploch střechy vodou, musí se provádět obrana proti jednotlivým jiskram. Každá jiska, která dopadne na měkkou střechu, musí být ihned utlučením zneškodněna.

patrný počet hasičských sil, jež se mohou pomocí dohromady spojených žebříků z ostrví na měkké střeše rychle pohybovat, převzít úspěšně obranu domu proti nebezpečnému létání jisker.

Jsou-li svépomocné síly na střechách příliš obtěžovány žárem sálajícím z hořícího domu, mohou se chránit bednami, deskami, dřevěnými štíty a podobně před sebou postavenými. Vždy je nutno pečovat o to, aby, jakmile nebezpečí svépomocné síly příliš ohrožuje, zůstaly volné vhodné ústupové cesty.

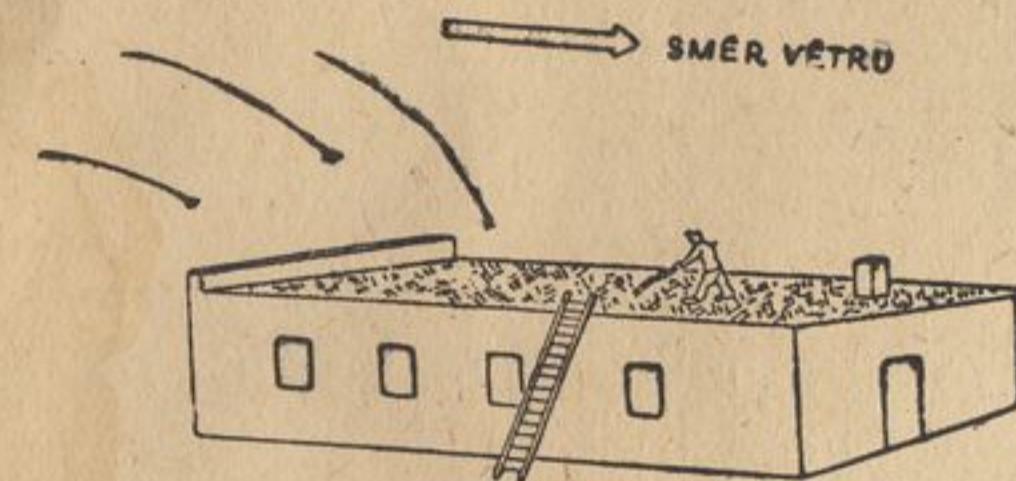

Obraz 31. Aby bylo možno úspěšně čelit nebezpečí létajícími jiskrami u měkkých střech, je třeba jako předběžné ochranné opatření rozestavit žebříky z ostrví, jež mohou být zhotoveny nouzově. Žebříky je třeba na střechách tak rozdělit, aby bylo možno tlumnicemi zasáhnout každou část střechy.

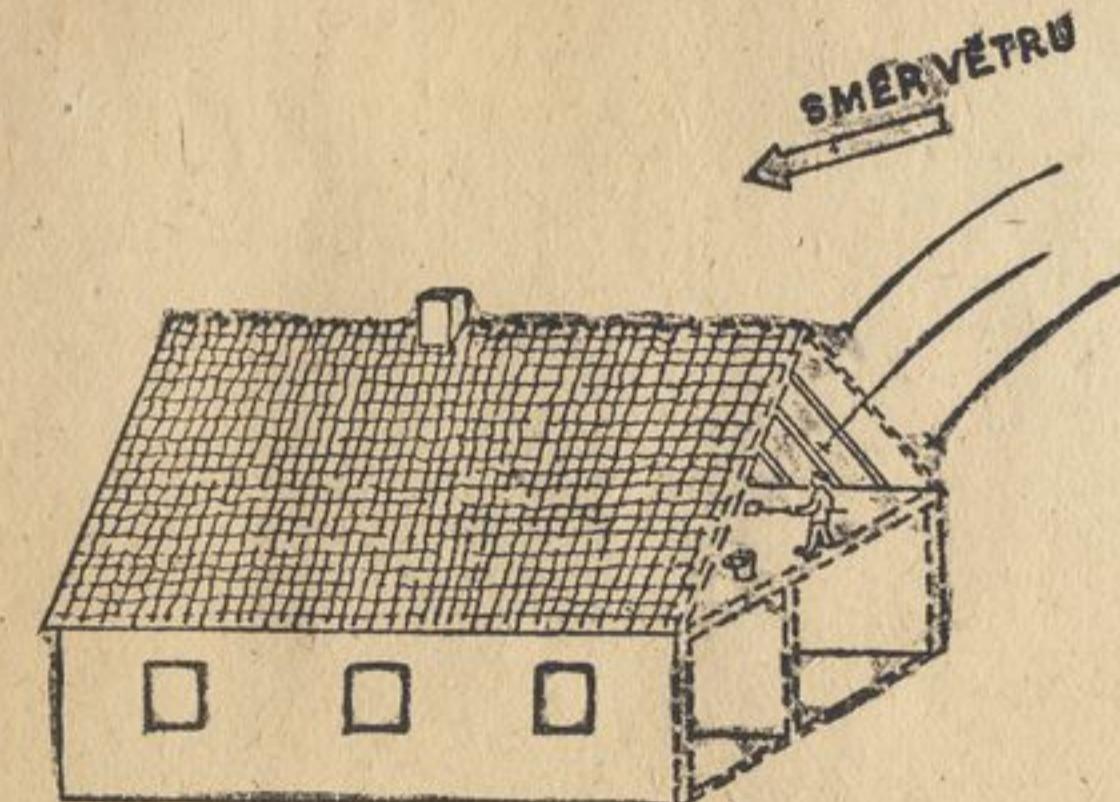
Také zajištění lepenkových střech proti vzplanutí při požárech v sousedství není vždy jednoduché, protože polití vodou při obvyklém nedostatku vody není často možné. Jako náhrada vody se může na plochých střechách z lepenky rozložit

písek v tenké vrstvě.

Vrstva písku silná 1 až 2 cm poskytuje proti vznícení již zcela dostatečnou ochranu (srovnej obraz č. 32). U tvrdých střech není všeobecně nebezpečí zapálení létajícími jiskrami příliš veliké. Přes to je nutné, pozorovat také tvrdé střechy ve směru větru a hlídat půdu. U obyčejné prejzové střechy je snadno možné, že vítr zanese jiskry netěsnou krytinou na půdu, zejména tehdy, jsou-li takové střechy v samé blízkosti požáriště (srovnej obraz č. 33). Zcela zvláštní pozornost je třeba věnovat na každém statku skladisti pohon-

Obraz 32. Zajištění plochých lepenkových střech proti přenesení požáru se může dosáhnout posypáním ploch střechy pískem. Vrstva písku silná 1 až 2 cm poskytuje již ochranu.

Obraz 33. U tvrdých střech není povšechně nebezpečí přenesení požáru vyzařujícím žárem nebo létajícími jiskrami příliš veliké. U prejzových nebo břidlicových střech, které se stanou netěsnými na př. dopadem třístitých pum v blízkosti, mohou se však dostat jiskry na půdu. Takové střechy nesmějí být při požární obraně přehlíženy.

ných látek, olejů, karbolinu atd. Jsou-li tato skladiště zapálena, je nutno počítat s rychlým vypuknutím většího požáru. Také je třeba počítat s nebezpečím výbuchu. Buď jak buď, taková skladiště je třeba včas vyklidit a obsah uschovat na místě chráněném před požárem.

Nebude vždy možné provádět obranu tak úspěšně, aby padlo ohni za oběť jen několik budov. Při hromadném shazování zápalných pum na vesnici bude současně zapáleno vždy několik domů. Avšak ani takovými většími požáry na venkově se nesmí svépomocné sily nechat zastrašit. V takových případech se musí každá hořící budova plánovitě obklíčit a provést nutná obrana k ochraně sousedních budov.

Za zvláště nepříznivých okolností (větší počet požárišť, velmi silný vítr, značné létání jisker) musí se v těsně zastavených vesnicích počítat také s rozsáhlými požáry, jež se mohou rozrůstti na požáry celých čtvrtí (částí). V takových případech budou svépomocné sily donuceny stáhnout se z hořící části vesnice a zaujmout zvláštní postavení k zachycení požáru. Při tom je nutno využítí všech přirozených protipožárních úseků, jako na příklad širokých silnic, toků vody, zahrad atd. Rozhodující je, aby vedení bylo schopné zasadit a vést všechny sily tak, aby se těžiska obrany proti požáru správně poznala a vytvořila. Ani při větších požárech místních částí se nesmí nikdy ztratit celkový přehled požáru.

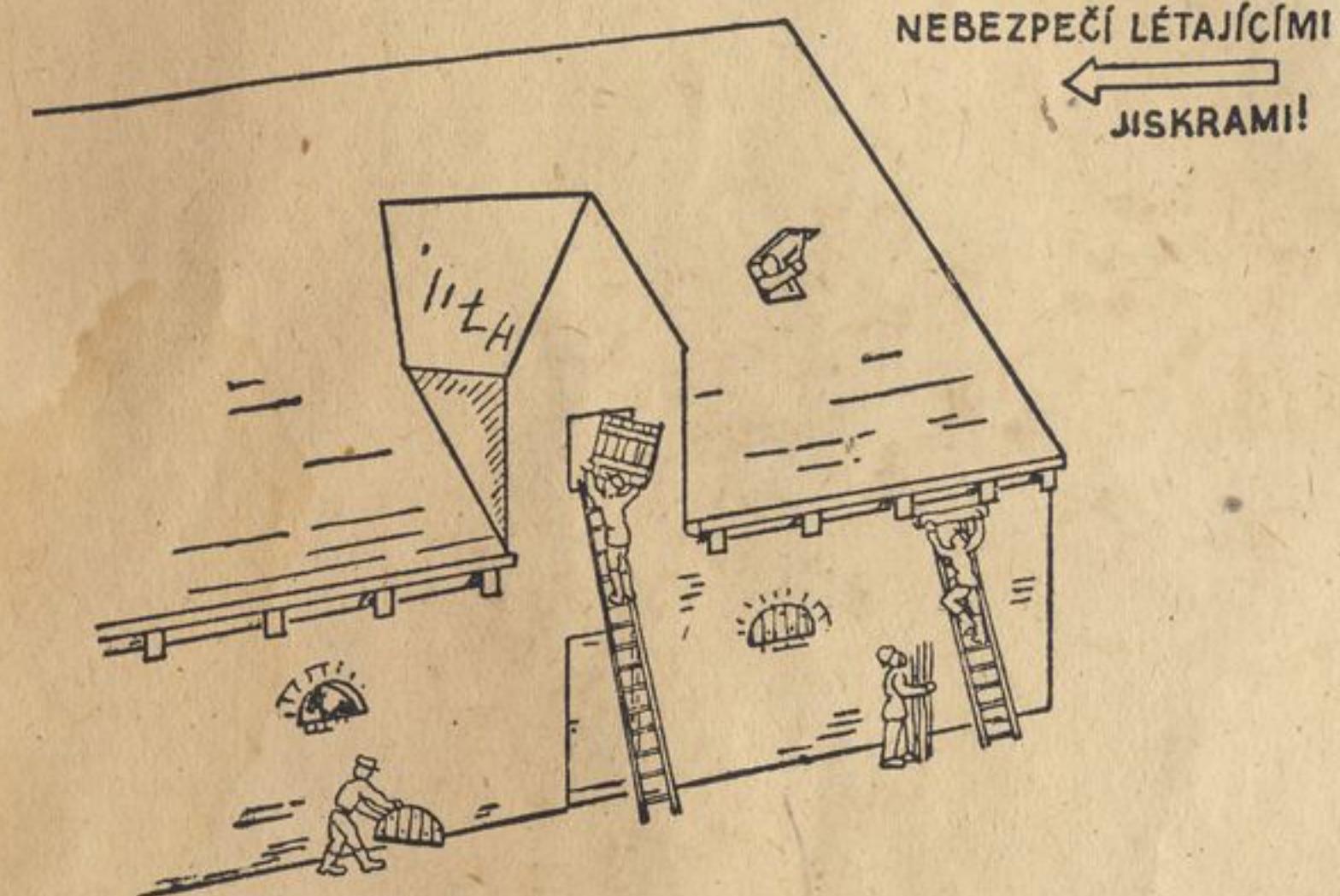
Předběžná požární ochrana usnadňuje potírání požárů.

Třeba míti stále na mysli, že počet hasičských sil, jež jsou na venkově po ruce, je často velmi nepatrny, a že se proto musí předběžně vykonat vše, aby se v případě požáru oheň omezil a rychlé rozšíření požáru účinně zamezilo. Čím pečlivěji a rozsáhleji se protipožární opatření provedou, tím jednodušeji a účinněji se zdaří později zdolání požáru. Bohužel jsou v tomto směru na venkově velmi bezstarostní, a to se potom při požárech projevuje nejvýše osudově.

Aby se usnadnilo hašení požáru, je mimořádně důležité rozdělení budov na jednotlivé požární úseky, jež jsou tvořeny požárními zdmi, zejména v budovách s obytnými místnostmi a stájemi pod jednou střechou, v rozsáhlých stodolách, stájích a podobně. Mnohé venkovské stavby takové požární zdi mají, avšak ty časem pozbyly protipožární účinnosti utvořením rozličných otvorů, vrat, trhlin, netěsných spár atd. Za málo peněz se dají svépomoci takové zdi ve většině případů zase opravit na plnohodnotné protipožární zdi.

Velmi často možno pozorovat, že rozbité okenní tabulky ve stěnách stájí a stodol jsou utěsněny slámovou nebo že slámovou zcela naplněná stodola má poškozená, zpola rozpadlá dřevěná vrata. Při požáru stačí jen několik jisker, aby se přenesl oheň ze sousední budovy. Každé hospodářství musí proto být běžně přezkoušeno na požárně technické závady. Netěsnosti ve vnějších zdích budov, ve střechách, dveřích, oknech a podobně nutno ihned odstranit (srovnej obraz č. 34). Prostředky k tomu potřebné jsou většinou nepatrny. Vždy záleží na rozhledu a ráznosti jednotlivce. V krajinách s budovami, opatřenými výhradně tvrdými střechami, se prostě nesmí přihodit, aby se svépomoc musila vzdáti hašení hořícího domu, protože létajícími jiskrami jsou náhle zapáleny sousední budovy. Budovy s tvrdou krytinou, dobře vyspárovanou střechou a zděnými zdmi se nechají vždy předem zabezpečit proti nebezpečí létajících jisker. Také kůl-

ny, stodoly a podobně s dřevěnými obrubnými stěnami mohou, nejsou-li přímo vystaveny sálajícímu žáru, klásti odpovídajícím jiskrami. Avšak i zde je třeba předpokládat, že se předtím střecha a vnější stěny budovy utěsnily proti vnikání jisker dovnitř budovy.

Obraz 34. Za požáru jsou budovy ohroženy létajícími jiskrami obzvláště tehdy, nebyla-li předem provedena nutná bezpečnostní opatření, na př. odstranění netěsností na vnějších stěnách a střechách, nahrazení roztržitých okenních tabulek, utěsnění podkrovních spár, oprava vadných dveří a vrat atd.

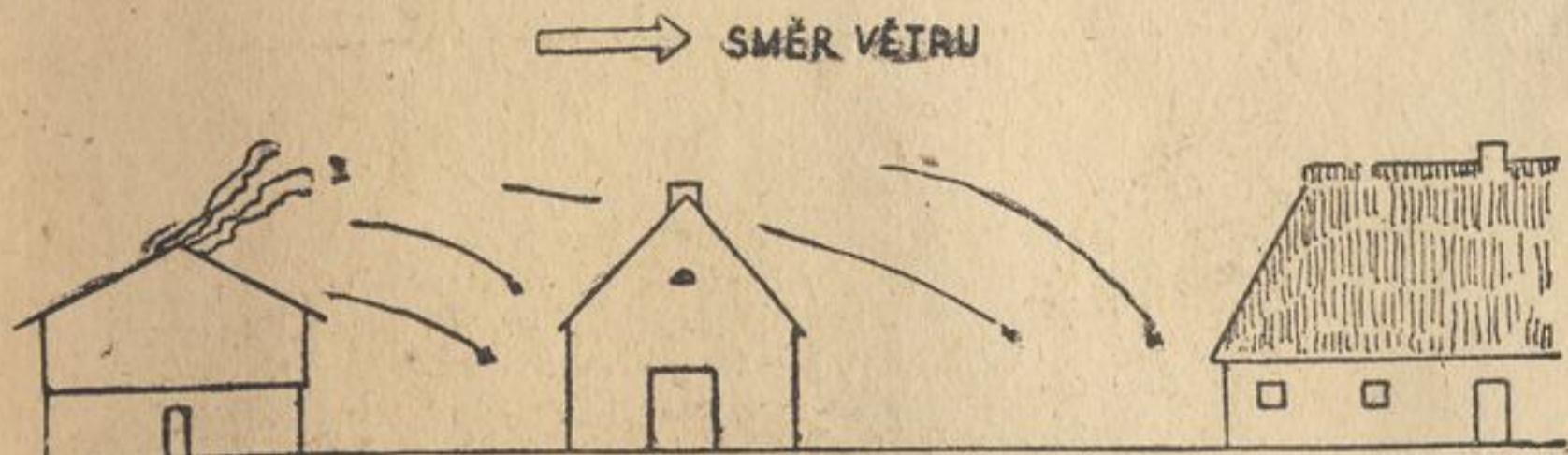
Obraz 35. Povalujícím se hořlavým harampádím, zbytky slámy, hromadami klestí v blízkosti budov, se tvoří na dvoře požární mosty, jimiž se požár rychle šíří.

Obraz 36. Mezi hospodářskými budovami byl zřízen požárně nebezpečný kryt ze slámy pro povoz. Tímto »požárním mostem« se za požáru oheň přenese rychle z jedné budovy na druhou.

Rychlé rozšíření požárů na selských usedlostech a dvorcích často usnadňují tak zv. »požární mosty«, jež jsou mezi jednotlivými budovami. Ve většině případů vznikají požární mosty nepořádkem na dvorech. Vznikají na příklad též válejicími se zbytky slámy, hořlavým harampádím, stohy sena nebo slámy, hromadami chrastí a pod. v blízkosti budov (srovnej obrazy č. 35 a 36). Nezřídka však tvoří i jednotlivé budovy, zejména stavějí-li se škatulovitě těsně u sebe, závažné požární mosty, takže se za požáru musí počítat s okamžitým rozšířením požáru přes celý dvůr (srovnej obraz č. 37). Je proto nezbytně nutné, aby hospodářské usedlosti, statky a vesnice byly přezkoumány co do požárních mostů, vytvořených stavbami, a aby si každý uvědomil nebezpečí, jímž tyto mosty jsou. Tato požárně nebezpečná závada se musí odstranit předem (srovnej obraz č. 38). Za požáru nestačí čas a počet svépomocných sil, aby se toto nebezpečí ještě včas odstranilo a aby nevznikl veliký oheň. Přehled, jasnost a pořádek v každém hospodářství jsou základem pro úspěšné zdolání požáru (srovnej obraz č. 39).

Odstranění haraburdí, lépe řečeno vyprázdnění, musí se vztahovat v nejširším rozsahu na vnitřek budovy. Všechny půdy, jež ne slouží k uskladňování hospodářských statků, je třeba vyklidit od hořlavých předmětů. I v hospodářských budovách, stájích, kolnách atd. může být důkladným vyprázdněním získán veliký příspěvek k zdolání požárního nebezpečí.

Obraz 38. Předstížná požární ochrana odstraněním všech postradatelných a požárně nebezpečných přístavků a mezistaveb usnadňuje potírání požáru a obranu proti němu a umožňuje zachování cenných statků.

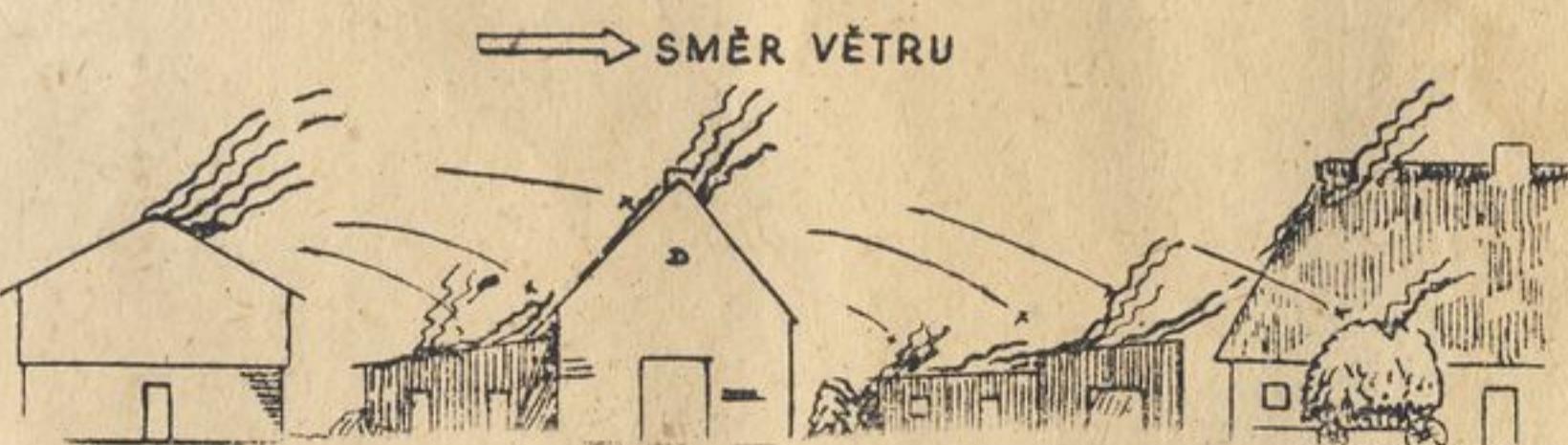
vých předmětů. I v hospodářských budovách, stájích, kolnách atd. může být důkladným vyprázdněním získán veliký příspěvek k zdolání požárního nebezpečí.

Zvláštní péci je třeba věnovat také skladisti pohonné látek, olejů nebo jiných lehkých hořlavých tekutin. Je nepřípustné skladovat takové tekutiny ve stájích, stodolách se zásobami a podobně. Ani v kůlnách na stroje se nemají uchovávat pohonné látky, protože za požáru mohou být odklizovací práce značně ohroženy. Bud' jak buď, musí se skladisti oleje a pohonné látky uložit v hospodářstvích na zajištěných místech tak, aby za požáru nemohla ohrozit okolí. Také pro prostory na uložení strojů je třeba učinit všechny nutné přípravy pro potírání ohně.

V těsné souvislosti s předběžnými opatřeními pro potírání ohně na venkově je starost o připravení dostatečného množství hasicích prostředků. I na tomto poli nutí průběh války k jiným názorům než dříve. S obvyklými dvěma či třemi vědry s vodou nebo sáčky s pískem se dnes nic nzmůže. Všechny velké nálety jednoznačně ukázaly, že nikdy nemůže být připraveno dost zásoby vody a písku pro svépomocné síly. Každé vědro, každá upotřebitelná nádoba, každá putna, každá stará, do pořádku uvedená studna musí být stále naplněny vodou a připraveny jako nutná zásoba hasicích prostředků. Nemůže a nesmí se spoléhat na to, že se naplní tyto nádoby vodou teprve tehdy, až padnou první pumy. Potom je přiliš pozdě a síly, jež teprve pak musí čerpat a přinášet vodu, chybějí pro první a tím rozhodující protipožární útok. Jsou-li však tyto nádoby s vodou připraveny v dostatečné míře v každé domovní chodbě, v každém patře, na schodišti, při vchodu na půdu, ke stodolám, stájím a kůlnám, mají svépomocné síly již při prvním útoku ruční protiletěckou stříkačkou tak nezbytně nutnou vodu na hašení po ruce, aby mohly potírat oheň ještě v prvních počátcích nebo se bránit účinně proti létajícím jiskram a sálajícímu žáru.

Podobně je tomu se zásobami písku na hašení. Písek, písek a ještě jednou písek musí být připraven a rozdělen na budovy, aby byl ihned po ruce. Nadto je třeba pořídit si hromadu písku, aby se z ní mohl brát písek dodatečně; tento písek však je vyhrazen jen pro účely protiletěcké ochrany.

A konečně musí zájem každého obyvatele vesnice jítí tak daleko, aby se osobně staral i o stav požárních nádrží vody, které jsou v mnoha vesnicích. Společnou prací se musí požární nádrž vody čistě upravit a udržovat v čistotě, má-li ve vážném případě poskytnout vodu a nikoliv bahno. Vzrušující zjevy zcela zarostlých rybníků musí konečně náležeti minulosti.

Obraz 37. Nebezpečí přenesení požáru vyzařujícím žárem a létajícími jiskrami v úzce zastavěných selských usedlostech a vesnicích.

Avšak nejenom zvláště vybudované nádrže poskytují zásobu vody na hašení, nýbrž i každé jiné zřídko v přírodě. Každý potok, každá tůň a každá snad již po léta z provozu vyřazená cisterna musí být znovu přezkoušeny, zda se z nich při malé práci a za málo peněz nedá získat dodatečné zřídko pro zásobování vodou na hašení.

Tak musí každý jednotlivec přezkoušet své vlastní hospodářství a použít každé možnosti předběžných opatření, aby svoje hospodářství a tím celou vesnici připravil na obranu. Každá práce a námaha pomáhá udržovat statky nezbytné pro zachování naší vlasti. Na každém záleží!

Obraz 39. V tomto hospodářství panuje pořádek a jistota. Za požáru je snadné oddělit jednu budovu od ostatních. Každé předběžné opatření požární ochrany na venkově přispívá k udržení cenného selského majetku.

Pokyny pro držitele zvířat

(Zvláštní otisk dodatku 2 výnosu říšského protektora v Čechách a na Moravě — velitel pořádkové policie — ze dne 14. května 1943 — L/4 —.)

Úspěch všech protileteckých opatření je zaručen jen při včasné přípravě a důkladném provádění. Při malém počtu zvířat převeze držitel zvířat sám vedení a provádění, při velkém počtu zvířat budiž k tomu ustanoven protiletecký dozorce zvířat a jemu dány k ruce přiměřené pomocné sily!

1. Zvířata na pastvě.

V ohrožených územích jest se vyhýbat pastvinám v blízkosti vojenských, průmyslových a pod. zařízení. Pokud je to proveditelné, buďtež zvířata na pastvinách dána na noc do stáje. Jsou-li stáje na pastvinách, jest provést ustájení tam. Obzvláštní opatrnosti třeba při hnání stád ovcí na pastvu na území vyhrazeném branné moci! Aby se zabránilo úniku zvířat, buďtež udržovány ploty na pastvinách v dobrém stavu. Po leteckých útocích je třeba rychle zjistit, zda zvířata neutrpěla škodu!

2. Potahy na cestách.

Při leteckém poplachu nebo v případech hrozících leteckých náletů (shazování pum, činnost protiletadlových děl a světlometů): Ve vesnicích jest vyhledati »nouzový úkryt pro zvířata«, je-li po ruce a je-li dosažitelný! Jinak odbočit na postranní cesty. Vozidla buďtež zastavena na pravém okraji jízdní dráhy, tažná zvířata vypřažena, pokud možno na krátko přivázána v průjezdech nebo v blízkých stájích, v případě nutnosti k pevně zabrzdenému vozidlu!

Na venkovských silnicích budiž hledána ochrana před leteckým nebezpečím pod stromy při cestách, tažná zvířata buďtež pokud možno vypřažena, v každém případě na krátko přivázána. Zvířata, která jsou na vozech, nesmějí být vykládána. Bylo-li použito chemických bojových látek, je třeba vyděsit zvířata pomalu nejkratší cestou ze zamčeného území (pozor na směr větru!).

3. Zvířata ve stájích.

Rozptýlené umístění zvířat v různých stájích usedlosti zmenšuje letecké ohrožení.

Vyklizení: Musejí-li být stáje vlivem leteckých útoků vyklizeny, rozhoduje rychlé a plánovité jednání o osudu zvířat. Proto:

4. Připravte vyvedení zvířat!

Zvířata buďtež denním vypouštěním ze stájí přivykána rychlému vydání. Lehce uvolnitelná vázání, jakož i několikeré a široké dveře ulehčí vyvedení! Automatická odepínání se nedoporučují. Pro větší počet dobytka buďtež pořízeny vyklizovací plány a připraveny vyklizovací oddíly!

5. Postarejte se o místa, kam mají být zvířata odvedena!

Možnost uvázání velkého dobytka, bezpečné úkryty pro malý dobytek, krmivo a vodu k napájení.

Při vyvádění jest dbátí toho, aby koně a hovězí dobytek byl vyváděn jednotlivě. Vepřový dobytek budiž vyháněn v houfach, u ovci buďtež vyveden nejdříve přední berani, pernatá zvěř budiž strčena do pytle! Budiž zabráněno tomu, aby se zvířata vracela zpět!

Z a t e m n ě n í: Každý den pronikající světelny paprsek láká nepřátelské letce. Proto buďtež zatemněny také stáje, zemědělská vozidla a ruční lampy!

Jako účelné zatemnění světelny zdrojů ve stáji se osvědčilo toto: Po-věsite pod slabými žárovkami (15 watů) kuželovitá, nahoru otevřená stínidla z plechu nebo lepenky tak, aby na stropě ve stájích se utvořil světelny okruh v průměru 40 cm; při tom v řadách oken dodatečně zatemněte asi každé třetí okno!

Ochrana proti požáru: Hořlavé haraburdí ve stájích a okolo stájí jakož i na půdě nad stájemi zvyšuje nebezpečí požáru! Na půdách nad stájemi uskladněné krmivo — také lisovaná sláma a lisované seno — budiž pokud možno umístěno jinde tak, aby bylo chráněno před požárem! K úspěšnému zdolávání požáru buďtež připraveny: Motorové stříkačky pro větší podniky, po jedné ruční protiletecké stříkačce v každém požárním úseku, dále vědra, hákovnice, žebříky.

Opatřte zásoby vody k hašení: studně, vodojemy, rybníky, hrazené potoky a pod.

Poněvadž jsou zvířata na otravu kouřem velmi citlivá, buďtež stáje v případě požáru ihned vyklizeny! V ohrožených územích se doporučují tato ochranná opatření proti střepinám tříštivých pum a proti chemickým bojovým látkám:

Ochrana proti střepinám: Stěny stájí: Nejméně 51 cm silné zdivo jest zpravidla dostatečně odolné vůči střepinám! U tenčích stěn stájí jest jako ochrana proti střepinám bezúčelné: narovnatí mrvu na stěny stájí, nevhodné: narovnatí balíky lisované slámy (zvýšené nebezpečí požáru); mnohem účelnější: 2 m vysoké a nejméně 100 cm silné násypy, při čemž jest použití těsnění ze štérku, hrubého písku nebo kamení z polí nebo nejméně 130 cm při použití písku nebo země — vždy s vnějším bedněním z prken nebo z vrbového proutí; nebo: 2 m vysoká a 65 cm silná těsnění z narovnaných polen, která jsou křížem spojena drátem.

Vnitřek stájí: Ve velkých, uvnitř nerozdelených stájích buďtež vystaveny stěny na ochranu proti střepinám asi každých 30 m. Výška: nejméně 2 m. Stavební hmota: definitivní způsob stavby: nejméně 38 cm silné zdivo. Prozatímní provedení: dvojité stěny z prken se 100, příp. 130 cm silnou náplní písku, oblázků nebo štérku.

Uspořádání: Kolmo k delšímu rozměru stáje a tak daleko do vnitřku stáje, aby zvířata na stáních byla kryta.

Dveře stájí musí se otevírat ven a musí se otevírat lehce. Proto žádná pevná závora ze šroubovaných nebo zaklínovaných dřevěných fošen! Žádné zahrazení dveří balíky lisované slámy nebo pytli s pískem! Žádné ochranné zdi proti střepinám před vchody do stájí! Dvojité dveře byť i ze silných fošen neposkytují dostatečné ochrany proti střepinám! Přibítí slámu na dveře jest bezúčelné! Spíše: Vestavění stěn na ochranu proti střepinám uvnitř stájí, a to po obou stranách vchodů, vedoucích bezprostředně ven a kolmo ke dveřím.

Délka, výška a stavební hmota: jako nahoře (vnitřek stájí). Nechráněná stání proti dveřím pokud možno ponechat volná!

O k n a v e s t á j í c h: Ochrana proti střepinám pro okna ve stájích, jejich dolní hrana je asi 2 m nad podlahou stáje, může všeobecně odpadnouti! Před níže ležící okna buďtež umístěny: bedny s pevně udupanou zemí v síle asi 130 cm; pytle s pískem — ne jutové pytle — asi v síle

100 cm, spojené dohromady drátem; polena mezi prkny v síle asi 65 cm. Zařízení na ochranu proti střepinám musí přečnívat nad okenními otvory nahoře, po stranách a po případě i dole o 50 cm. Nejsou-li zařízení na ochranu proti střepinám zapuštěna do země, je třeba je zřídit na podstavcích, přiměřeně vysokých, dostatečně hluboko v zemi upevněných a opřených o zdi stáje.

Zařízení na ochranu proti střepinám nemají omezovat přívod čistého vzduchu v době, když není leteckých útoků, buďtež proto postavena od okna asi na šíři ruky.

Ochrana proti plynu: Těsně dovirající okna a dveře zaručují dostatečnou ochranu proti vnikání bojových látek. Buďtež proto neutěsněná místa utěsněna pruhy látky, plsti nebo gumy, všechny otvory a spáry ve zdivu atd. buďtež zamazány hlinou, vápnem nebo hustou papírovou kaší. Okna a dveře stájí mohou být kromě toho zastřena pytli nebo pokrývkami. Ve stájích není plynových větráků třeba. Zádné hromady chlorového vápna před vchody do stájí nebo v nich!

Je-li nutno vyklidit stáje při použití bojových látek, je třeba zvířata vyvést nejkratší cestou ze zamořeného území (pozor na směr větru!). Obrokové pytle naplněné navlhčeným senem nebo navlhčené pytle buďtež přetaženy přes tlamu a nozdry jen po předchozí pečlivé přípravě!

6. Zvířata chovaná v domácnostech.

Do protileteckých krytů smějí se bráti s sebou jen psi slepých a služební psi s náhubkem a na šnůře! Umístění jiných zvířat v jiných sklepních prostorách je přípustno, pokud je tam zaručen bezpečný úkryt! Jinak zůstávají malá domácí zvířata v bytech. Tam mají být bezpečně schovená v místnostech pokud možno uprostřed položených (na příklad ve středních chodbách).

7. Poskytnutí pomoci.

O kamžité poskytnutí pomoci je naléhavě nutné! Při tom jest dbátí pokynu »První pomoc držitele zvířat po leteckých náletech« (viz dodatek 3)! Budiž povolán domácí zvěrolékař, v případě potřeby buďtež požádání o pomoc sousedé! Není-li soukromá zvěrolékařská pomoc co nejdříve po ruce, jest třeba učinit ihned hlášení u pověřence místního vedoucího protiletecké ochrany, aby byla přivolána zvěrolékařská služba protiletecké ochrany.

Zvířata, která vyžadují delšího ošetřování, buďtež po případě podle zvěrolékařského rozhodnutí převezena do nejbližšího sběrného lazaretu zvěrolékařské služby protiletecké ochrany pro zvířata. Nevyléčitelná zvířata buďtež včas utracena. Zvířata usmracená zásahy nepřátele jest třeba vykuchat, pokud smrt nastala bezprostředně před tím.

O zjištění škod na zvířatech způsobených leteckými útoky, rovněž i o poskytnutí záloh budiž žádano u starosty obce, na jejímž území byla škoda způsobena. Při tom budiž pokud možno uvedeno toto: důkazy o příčině a vzniku škody; dále stanoviště zvířat, den a hodina vzniku škody, druh a počet postižených zvířat, příčina škody (plný zásah, zápalná puma, ssutiny a pod.), důsledky vzniklých škod (smrt, nutná porážka, ošetření)!

První pomoc držitele zvířat po leteckých útocích

(Zvláštní otisk dodatku 3 výnosu říšského protektora v Čechách a na Moravě — velitel pořádkové policie — ze dne 14. května 1943 — L/4 —.)

1. Rány a zlomeniny kostí.

Nedotýkejte se zbytečně ran a zvláště ne prstem! Třeba očistit nejprve okolí rány, pak značně znečištěné rány samé buď tím, že se nechá vytéci krev, nebo pečlivým očištěním (netříti) na příklad s použitím slabého roztoku chloraminu (na špičku nože chloraminového prášku asi do 0,5 l — pokud možno vlažné — vody). Silné krvácení na okončetinách se staví utaženými obvazy nad ranou (provazem, šátkem). Obvazy se ponechají nejdéle 1 hodinu bez přerušení. Jiná silná krvácení se zastaví tlakovým obvazem nebo se do rány opatrн vloží tampon vaty (gázem obalený chuchvalec vaty).

Při všech vážnějších zraněních velkých domácích zvířat, obzvláště při poranění břicha, hrudi a kloubů, rovněž při zlomeninách kostí jest třeba ihned vyžádati zvěrolékařskou pomoc prostřednictvím revíru protiletecké ochrany. Malá jatečná domácí zvířata s většími zraněními nebo se zlomeninami kostí se zpravidla neošetřují, nýbrž se co nejdříve porazi.

2. Popáleniny fosforem.

Plameny se udusí vodou navlhčenými šátky (v nutném případě pískem nebo jinak). Nedotýkejte se částeček fosforu holýma rukama! Spáleniny fosforu se co nejdříve a důkladně ošetří roztokem sody (1 polévková lžice sody na 1 l vody), přikládají se šátky navlhčené roztokem sody a často se vyměňují.

3. Otravy bojovými látkami.

Rychlá pomoc je nejdůležitější! Je třeba vystříhati se jakékoli námahy, rychlého pohybu při chůzi! Sedla nebo postroje sejměte a zvířata klidně vyveděte z nebezpečné oblasti, nejlépe napříč ke směru větru! Dávejte často pít vodu!

Zvířata otrávená bojovými látkami ošetřujte zásadně jako těžce onemocnělá. Zádejte ihned zvěrolékařskou pomoc prostřednictvím revíru protiletecké ochrany!

a) Bojové látky s dráždivým účinkem, látky dráždící oči (skupina bílého kříže), látky dráždící nos a hltan (skupina modrého kříže).
Příznaky: kašel, slzení, vodnatý výtok z nosu; v těžkých případech dýchací obtíže, pocení, dávení.

První pomoc: Klid a čerstvý vzduch! Oční a nosní sliznice pozorně vyplachovati nejlépe vlažnou vodou! Pokud je to možné, dejte zvířatům čichati k šátkům navlhčeným v roztoku chloraminu (1 polévková lžice na 1 l vody), nlochým mísám nebo pod!

b) Bojové látky s účinkem poškozujícím plíce (skupina zeleného kříže).
Příznaky: kašel, dýchací obtíže, zácluhy dušení. I při lehkých počátečních příznacích je možné těžké poškození. Proto opatrnost!

První pomoc: čerstvý vzduch! Zádné znepokojovalní zvířat! Teple přikrýti! Nepřeváděti zvířata! Odvézti pouze na vozidlech!

c) Bojové látky s účinkem poškozujícím kůži (skupina žlutého kříže).

Příznaky: postříkání jako olejem nebo mokré skvrny na kůži; brzy se objevují puchýřky, pocit svědění, později rozleptání.

První pomoc: Postříkání vysušit vatou, nestírejte! Dbejte vlastní ochrany! Naneste hustou kaši chloraminu a asi po 10 minutách opláchnete čistou vodou! Nebo: Zvířata v obvodu zamořených míst opláchnete řídkým roztokem chloraminu, nebo — pokud je po ruce mýdlovou vodou (mazlavé mýdlo), ne ostrý proud, spíše drobný proud, v nutném případě kropicí konví! Potom opláchnete zvířata čistou vodou, nebo je postavte do tekoucí vody.

Oči vypláchnete vodou — nejlépe vlažnou — nebo slabou slanou vodou (1 polévková lžice kuchyňské soli na 1 l vody). Ošetření často opakujte!

Čím včasnější obrana proti otravě, tím větší vyhlídka na úspěch!

Pokyny pro držitele zvířat o účincích fosforových látek k založení požárů na zvířata, potraviny a krmivo.

(Zvláštní otisk dodatku 4 výnosu říšského protektora v Čechách a na Moravě — velitel pořádkové policie — ze dne 14. května 1943-L/4.)

Nepřátelští letci svrhují ve vznášející míře fosforové látky k zakládání požárů, zejména fosforové plechovky (22,5 kg) a fosforové zápalné pumy (14 kg).

Svrhované látky obsahují jako zápalnou tekutinu řídký roztok fosforu a síry a jako hořlavou látku tuhou lepkavou směs kaučuku s benzinem. Při roztříštění může být obsah svržených látek rozstříknut jako žlutozelený fosforo-sírový děšť v kapkách podobných rose a jako šedožluté blány (cary) z benzinu a kaučuku až do dálky 70 m od místa dopadu. Fosforo-sírový roztok vznítí se na vzduchu zpravidla samovolně ihned po dopadu.

Zbytky hmoty benzinokaučukové (blány, cary), které se ihned nevznítily roztokem fosforo-sírovým, mohou vzplanouti i po delší době úderem nebo rozšlapnutím hmoty, jestliže se zápalná tekutina a hořlavá hmota smíší. Zaneseny na obuv, kopytech nebo paznechtech mohou tak způsobiti nové požáry v budovách a stájích.

Nespálené zbytky svržených látek obsahují fosfor, svítí podle okolnosti ve tmě slabým světlem, udržuje se po měsíce nerozloženy, mají jedovaté vlastnosti a působí tudíž popáleniny na kůži, po požití s potravou nebo s píci vedou k těžkým, u zvířat většinou smrtelným otravám.

Aby po svržení fosforových látek k zakládání požáru bylo zabráněno poškození zdraví u lidí i zvířat, jest dbát tohoto:

1. Po leteckých útocích je třeba rychle zjistit, zda byly svrženy fosforové látky k zakládání požárů na pastviny nebo na jiné zemědělsky používané plochy. V kladném případě jest ihned třeba učiniti hlášení místnímu policejnímu správci jako místnímu vedoucímu protiletecké ochrany.

2. Myslete při zacházení se zbytky svržených látek na vlastní ochranu!

Proto:

Nedotýkejte se zbytků fosforu holýma rukama!

Svrchní oděv a obuv stále prohlížejte, zda snad na nich neutkvěly zbytky fosforu, a po důkladném navlhčení odstraňte je vykartáčováním nebo seškrabáním!

Při výskytu fosforových výparů (zápach po česneku) je nutno nasadit plynovou masku!

3. Po svržení fosforových látek k zakládání požáru buďtež ihned odehnána zvířata s pastvin a pod. a nebuděž puštěna k znečištěným napajedlům a břehům.

Útkvělé částečky fosforu buďtež se zvířat pečlivě odstraněny (vodou, kartáčem, škrabákem na kopyta). Popáleniny fosforem jest třeba ošetřiti podle pokynu »První pomoc držitele zvířat« roztokem sody (skřínka pro protileteckou ochru u zvířat 39).

Zvířata odveďte teprve po pečlivém očištění na jiné pastviny (nebezpečí vzájemného olizování) nebo do stájí a pozorujte je nejméně 2 dny, ježto otrava fosforem se objevuje většinou teprve po několika hodinách nebo dnech. Po prvním příznaku onemocnění (odmítnutí potravy) dochází nezřídka k náhlému zhroucení zvířat. Proto je nutné zvířata onemocnělá otravou fosforem rychle zabít. Ošetřování dává málo naděje na úspěch.

4. Pastviny, výtoky vod, napajedla, salaše, ohrady pro stáda a pod. je třeba pečlivě očistiti podle bližšího návodu místního policejního správce. Ve stájích nutno také pečlivě odstraniti zbytky svržených látek na stěnách, střechách, jakož i v trhlinách a nerovných podlahách (vodou, metlou, kartáčem, škrabadem).

Zbytky svržených látek a zvířata, části zvířat, potraviny a krmivo, které nemohou býtí zužitkovány, se nesmějí vhazovati nebo přiváděti do stojatých nebo tekoucích vod, močůvkových jařm a pod., nýbrž je třeba je podle bližšího návodu místního policejního správce neškodně odstraniti. Opětné vyhánění na pastvu a pod. a opětné používání stájí, napajedel a pod. jen se svolením místního policejního správce.

5. Pícniny nebo polní plodiny všech druhů v okruhu 70 m od místa dopadu lze sklízeti nebo zužitkovati jen podle bližšího návodu místního policejního správce. Pozor při sklizni rákosí a pod. na stojatých nebo tekoucích vodách.

Neškodné odstranění uhynulých zvířat a další zužitkování poražených zvířat budiž provedeno až po prohlídce úředním zvěrolékařem (vládním veterinárním radou) nebo jeho úředním zástupcem.

6. Po odehnání zvířat s pastvin a po vyklizení stájí jest třeba zajistiti umístění (náhradní stáje, shromaždiště dobytka) a potřebu krmiva případně za součinnosti rolnictva.